

ACADEMIA ROMÂNĂ

„Dezvoltarea capacității Ministerului Educației Naționale de monitorizare și prognoză a evoluției învățământului superior în raport cu piața muncii”,
cod SIPOCA 3

Rezultatul R1: Analiza comparativă, la nivel european privind instrumentele de monitorizare a absolvenților pe piața muncii

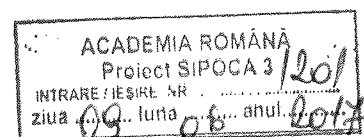
Modulul 7: Instrumente de monitorizare a inserției absolvenților de învățământ terțiar pe piața muncii la nivel european

Țări alocate: Germania; Austria; Polonia; Cehia; Slovacia

Elaborată de către autor:

Expert monitorizare 1

Conf. Dr. Flavian Ștefan Rădulescu

București, iunie 2017

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Cuprins

Lista anexelor	ii
Lista abrevierilor și acronimelor	iii
Introducere	1
 1. Studii în relație cu inserția absolvenților pe piața muncii desfășurate la nivel european și implicând universități din grupul țărilor alocate	4
1.1. Studiile Eurydice al Comisiei Europene / EACEA	4
1.2. Raportul Cedefop de evaluare a sistemelor de prognoză a competențelor solicitate de piața muncii din statele membre ale Uniunii Europene (2008)	7
1.3. Studiul University-Business Cooperation (UBC)	8
1.4. CEERS - Careers after Graduation - an European Research Survey	13
1.5. HEGESCO - Higher Education as a Generator of Strategic Competences	15
1.6. International Network of Graduate Surveys (INGRADNET)	20
 2. Studii desfășurate periodic la nivel regional sau național	21
2.1. Das Bayerische Absolventenpanel	21
2.2. Centrul Internațional pentru Cercetare în Învățământul Superior al Universității Kassel, INCHER-Kassel	25
2.3. KOAB, Kooperationsprojekt Absolventenstudien	27
 3. Analiza rapoartelor de țară realizate de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, OECD	34

3.1. Germania	34
3.2. Austria	36
3.3. Polonia	40
3.4. Cehia	42
3.5. Slovacia	46
Concluzii	49
Bibliografie	53
Anexe	57

Lista anexelor

- Anexa 1. Structura sistemului educațional din Germania
- Anexa 2. Structura sistemului educațional din Austria
- Anexa 3. Structura sistemului educațional din Polonia
- Anexa 4. Structura sistemului educațional din Cehia
- Anexa 5. Structura sistemului educațional din Slovacia
- Anexa 6. Indicatori cheie pentru sistemul educațional din Germania
- Anexa 7. Indicatori cheie pentru sistemul educațional din Austria
- Anexa 8. Indicatori cheie pentru sistemul educațional din Polonia
- Anexa 9. Indicatori cheie pentru sistemul educațional din Cehia
- Anexa 10. Indicatori cheie pentru sistemul educațional din Slovacia

Lista abrevierilor și acronimelor

AMS	Arbeitsmarktservice Österreich
BAP	Bayerische Absolventenpanel
Cedefop	The European Centre for the Development of Vocational Training
CEERS	Careers after Graduation - an European Research Survey
DGB	Deutscher Gewerkschaftsbund, Confederația Germană a Sindicatelor
EACEA	Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (https://eacea.ec.europa.eu)
EC	European Commission, Comisia Europeană
EURES	EUROpean Employment Services (http://europa.eu.int/eures/index.jsp)
FreQeNz	Rețeaua de identificare timpurie a competențelor și calificărilor din Germania
HEGESCO	Higher Education as a Generator of Strategic Competences, proiect european cu titlul Învățământul Superior ca Generator de Competențe Strategice
HEI	Higher Education Institution, Instituție de Învățământ Superior
INCHER	International Centre for Higher Education Research

INCHER-Kassel	Centrul Internațional pentru Cercetare în Învățământul Superior al Universității din Kassel, Germania
KOAB	Das Kooperationsprojekt Absolventenstudien (http://koab.uni-kassel.de/)
OECD	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
REFLEX	Research into Employment and professional FLEXibility (en.), Cercetare în domeniul ocupării forței de muncă și a flexibilității profesionale
ROA	Research Centre for Education and the Labour Market (Centrul de Cercetare pentru Educație și Piața Muncii, Universitatea din Maastricht, Olanda)
StMWFK	Bayerisches Staatsministerium für Wissenschaft, Forschung und Kunst
TU Wien	Technische Universität Wien (https://www.tuwien.ac.at/en/)
UBC	University-Bussines Cooperation
UBC	University-Business Cooperation
UEK	Uniwersytet Ekonomiczny W Krakowie, Universitatea Economică din Cracovia
UIIN	University Industry Innovation Network

Introducere

Obiectivul etapei a fost realizarea unei analize a instrumentelor de monitorizare a inserției pe piața muncii pentru absolvenții de învățământ terțiar în cinci țări, toate membre ale Uniunii Europene: Germania, Austria, Polonia, Cehia și Slovacia. De la început au fost asumate diferențe considerabile între sistemele educaționale, primele două țări fiind cunoscute pentru implementarea sistemelor de învățământ dual. În același timp, diferențele de performanță economică existente la nivelul grupului alocat generează profile distincte ale pieței muncii, implicit ale abilităților și competențelor solicitate de angajatori absolvenților învățământului terțiar (datele Eurostat aferente anului 2015 pentru cele cinci țări sunt prezentate în tabelul următor).

Polonia, Cehia și Slovacia implementează în continuare reforme ale sistemului educațional, iar monitorizarea parcursului profesional al absolvenților nu se realizează încă periodic și sistematic. Angajabilitatea tinde să devină unul dintre criteriile principale pentru alocarea de fonduri bugetare. La polul opus, în Germania se efectuează studii de monitorizare a inserției absolvenților învățământului terțiar pe piața muncii, un exemplu de bună practică în domeniu fiind metodologia dezvoltată de Universitatea din Kassel, prin Centrul Internațional pentru Cercetări în Învățământul Superior (INCHER). INCHER-Kassel a fost unul dintre partenerii implicați în implementarea studiului național de monitorizare Absolvenți și Piața Muncii.

Pentru analiza instrumentelor de monitorizare au fost evaluate rapoartele de țară publicate de către Comisia Europeană sau Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, date Eurostat, studii de caz, precum și rapoartele studiilor desfășurate la nivel european, o atenție deosebită fiind acordată capitolelor dedicate angajabilității și inserției pe piața muncii (rapoartele Eurydice 2014 și 2016). Spre deosebire de raportul anterior, dedicat instrumentelor sau procedurilor de monitorizare a traseului profesional implementate la nivelul universităților din România, prezentul documentul are o structură diferită. Informațiile disponibile pentru cele cinci țări în documentele menționate au fost analizate global, cu detalierea exemplelor de studii sau metodologii relevante, adoptate la nivel național sau regional.

Documentele citate sunt disponibile în format electronic, ca anexe ale raportului.

Tabelul 1.0. Indicatori cheie și repere ET2020 (Date Eurostat, 2015)

Indicator	Germania	Austria	Polonia	Cehia	Slovacia	UE 28
Abandonul școlar (18-24 ani) (fn # 1)	0.101	0.073	0.053	0.062	0.069	0.11
Participarea la învățământ terțiar (30-34 ani) (fn # 2)	0.323	0.387	0.434	0.301	0.284	0.387
Rata de angajare a absolvenților recenti (20-34 ani) (fn # 5)	0.904	0.869	0.774	0.822	0.752	0.769
Participarea la învățare în rândul adulților (vârsta 25-64 ani) (fn # 6)	0.081	0.144	0.035	0.085	0.031	0.107
Cheltuielile publice pentru educație (ca % din PIB) (fn # 7)	0.043	0.05	0.053	0.052	0.041	0.049
Cheltuieli pe student în ISCED 1-2 (€ PPS)	6839	9199	5094	4526	4278	---
Cheltuieli pe student în ISCED 3-4 (€ PPS)	9231	10467	4460	5297	4299	---
Cheltuieli pe student în ISCED 5-8 (€ PPS)	12492	11996	6580	7430	---	---
Persoanele care abandonează școala timpurie (nativ-născut) (fn # 8)	0.086	0.055	0.053	0.061	0.069	0.101
Persoanele care abandonează școala timpurie (născut în străinătate) (fn # 8)	---	0.19	---	0.107	---	0.19
Participarea la învățământ terțiar (nativi) (fn # 9)	0.331	0.41	0.433	0.304	0.282	0.394
Participarea la învățământ terțiar (născut în străinătate) (fn # 9)	---	0.332	0.632	0.244	---	0.364

Rata de angajare a absolvenților recenti (ISCED 3-4) ^(fn # 10)	0.882	0.837	0.685	0.816	0.693	0.708
Rata de angajare a absolvenților recenti (ISCED 5-6) ^(fn # 10)	0.933	0.903	0.851	0.827	0.803	0.819
Mobilitatea absolvenților (licență) ^(fn # 11)	0.033	0.154	0.007	0.074	0.042	0.059
Mobilitatea absolvenților (master) ^(fn # 11)	0.102	0.185	0.015	0.086	0.044	0.139

^{fn #1} Date suplimentare și actualizări disponibile la Eurostat (edat_ifse_14) ^{fn #2} Date suplimentare și actualizări disponibile la Eurostat (edat_ifse_03) ^{fn #3} Date suplimentare și actualizări disponibile la Eurostat (educ_ipart) ^{fn #4} Date suplimentare și actualizări disponibile la Eurostat (educ_uoe_enra10) ^{fn #5} Date suplimentare și actualizări disponibile la Eurostat (edat_ifse_24) ^{fn #6} Date suplimentare și actualizări disponibile la Eurostat (trng_ifse_01) ^{fn #7} Date suplimentare și actualizări disponibile la Eurostat (gov_10a_exp) ^{fn #8} Date suplimentare și actualizări disponibile la Eurostat (edat_ifse_02) ^{fn #9} Date suplimentare și actualizări disponibile la Eurostat (edat_ifs_9912) ^{fn #10} Date suplimentare și actualizări disponibile la Eurostat (edat_ifse_24) ^{fn #11} Date suplimentare și actualizări disponibile la Eurostat (educ_uoe_mobs03)

(Toate valorile sunt indicate ca procente, în format zecimal. Exemplu: 0.010 este echivalent cu 1.0%.)

1. Studii în relație cu inserția absolvenților pe piața muncii desfășurate la nivel european și implicând universități din grupul țărilor alocate

1.1. Studiile Eurydice al Comisiei Europene / EACEA

Un document relevant pentru domeniul monitorizat și pentru grupul de țări alocate este Raportul Eurydice¹, publicat în anul 2014. Acesta include o secțiune specială, dedicată analizei definiției angajabilității și a diferențelor de perspectivă asupra acestui termen existente la nivel european. În puține cazuri angajabilitatea este definită direct sau menționată explicit (pag. 64). Unitățile de învățământ superior trebuie să răspundă unei nevoi existente la nivelul economiei regionale, naționale sau europene. Consultarea angajatorilor este necesară atât din pentru optimizarea programelor de învățământ, cât și pentru ajustarea numărului absolvenților sau a competențelor și abilităților conferite acestora pe durata ciclurilor educaționale.

În **Republica Cehă, Polonia și Austria**, implicarea angajatorilor prin consultări periodice este menționată explicit. Pentru **Austria**, acest tip de abordare este limitată la domeniul științelor aplicate. Evaluările instituționale includ analize ale gradului de inserție pe piața muncii în **Republica Cehă, Polonia și Slovacia**.

La nivel european, structura și organizarea programelor de învățământ se realizează corelat sau nu cu prognozele privind evoluția pieței muncii. Unele țări au dezvoltat preponderent curricule centrate pe dezvoltarea competențelor (printre care **Republica Cehă, Germania, Austria**), altele au optat pentru programe orientate spre creșterea gradului de inserție. Cele două abordări majore, educația centrată pe competențe solicitate pe piața muncii și educația centrată pe angajabilitate, sunt complementare. În **Polonia**, autoritățile centrale iau în calcul prognoze asupra evoluției pieței muncii în planificarea și managementul învățământului superior. Este important de remarcat faptul că tot în **Polonia** sunt realizate alocări bugetare suplimentare pentru specializări sau aptitudini considerate de importanță strategică (pag.66).

---

¹ European Commission / EACEA / Eurydice, 2014. Modernisation of Higher Education in Europe: Access, Retention and Employability 2014. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Durata și politica de implicare a structurilor echivalente centrelor de consiliere și orientare în carieră din România este diferită, la nivelul grupului de țări alocat. De exemplu, în **Republica Cehă** universitățile dispun de autonomie în organizarea acestor servicii, în timp ce alte țări au dezvoltat cadre de reglementare naționale sau regionale.

Consultarea actorilor importanți de pe piața muncii se realizează prin organizarea de întâlniri cu angajatori, reprezentanți ai mediului de afaceri, asociații de firme sau organizații profesionale. Scopul final este în principal modificarea curriculară sau implicarea în procesul de predare, dar și formularea, implementarea și monitorizarea politicilor de calitate. Stimularea parteneriatelor cu potențialii angajatori, în special prin dezvoltarea planului de *internship*-uri pentru studenți, a fost adoptată într-un program implementat în **Polonia** printr-o agenție guvernamentală începând cu anul 2013. În cadrul etapei pilot este asigurată finanțarea pentru stagii de instruire cu durată de 3 luni, grupul țintă fiind format din cel 10.000 de studenți (pag.71). În analiza sistemului de asigurare a calității, universitățile trebuie să furnizeze dovezi privind implicarea directă a angajatorilor în dezvoltarea programelor de învățământ sau considerarea punctului de vedere al acestora (de exemplu, **Austria, Polonia**)

Angajabilitatea este unul dintre criteriile de evaluare instituțională a calității. În multe cazuri se solicită instituțiilor să demonstreze relevanța programelor de studii în raport cu solicitările pieței muncii sau implicarea angajatorilor în dezvoltarea și optimizarea curriculară. Raportul citat indică faptul că sunt necesare rapoarte periodice privind inserția pe piața muncii sau că trebuie demonstrată implementarea unor instrumente de analiză a parcursului profesional al absolvenților (fără menționarea explicită a uneia dintre cele cinci țări alocate). Din acest punct de vedere, exemplu **Republicii Ceha** este unul particular. Documentul descrie foarte succint criteriile de finanțare ale universităților, bugetul alocat bazându-se în proporție majoritară pe numărul de studenți înmatriculați (trei sferturi din așa numita componentă normativă, care reprezintă aproximativ 80% din finanțarea de la bugetul de stat). Restul de 25% din această componentă se alocă în funcție de indicatori de calitate, printre care și angajabilitatea absolvenților.

Pentru **Austria**, finanțarea are două componente, cea de bază - subiect al unei negocieri care se finalizează cu semnarea unui acord de performanță, și fonduri structurale pentru învățământul superior. Acordul de performanță între forul guvernamental și universitate acoperă un interval de trei ani și conține o serie de obiective, a căror realizare este ulterior analizată.

La finalul raportului este inclusă o centralizare a studiilor de monitorizare a inserției pe piața muncii efectuate în diferite țări europene. În **Republica Cehă**, Ministerul educației finanțează evaluări ad hoc, efectuate de către Centrul de Politici ale Educației al Universității Carol din Praga. Monitorizarea se desfășoară pentru interval de până la cinci ani de la absolvire și reprezintă o continuare a proiectului cu acronimul REFLEX², implementat în anii 2010 și 2013 (în ultimul an au fost implicate 21 din cele 26 de universități de stat). Se colectează date referitoare la satisfacția față de calitatea programelor de învățământ, inserția pe piața muncii, statutul actual și competențele absolvenților.

Pentru **Germania**, există o structură specializată în analiza informațiilor despre învățământul superior care efectuează monitorizări specifice la intervale de patru ani, prin colectarea de date despre statutul pe piața muncii al foștilor studenți la unu, cinci și zece ani de la absolvire. Din anul 2013, colectarea datelor se realizează separat pentru ciclurile de studii de licență și masterat. Prin cooperare a aproximativ 60 de instituții de învățământ superior, în fiecare an se realizează monitorizări ale parcursului profesional al absolvenților, inclusiv tipul de contract de muncă și salariul, corespondența dintre abilitățile dobândite pe durata studiilor și așteptările angajatorilor etc. Evaluare are loc pe grupuri țintă aflate la 1.5 și 4.5 ani de la momentul absolvirii (a se vedea secțiunea 2, Studii desfășurate periodic la nivel regional sau național).

---

² Proiectul International Survey Higher Education Graduates, informații suplimentare fiind disponibile la adresa: <http://www.reflexproject.org/>.

1.2. Raportul Cedefop de evaluare a sistemelor de prognoză a competențelor solicitate de piața muncii din statele membre ale Uniunii Europene (2008)

Centrul European de Dezvoltare a Învățământului Vocațional (Cedefop) a publicat în anul 2008³ un raport de evaluare a sistemelor de prognoză a competențelor solicitate de piața muncii din statele membre ale Uniunii Europene. Din prezentarea rezultatelor analizei au reieșit diferențe majore între cele cinci țări analizate. Astfel, **Republica Cehă** a dezvoltat în ultimii ani a unui sistem de anticipare a aptitudinilor, care include câteva elemente calitative de prognoză sectorială pe termen mediu. Se intenționează creșterea capacității de analiză permanentă și sistematică, prin extinderea evaluării de la nivel sectorial la nivel regional și național. În **Germania** a fost dezvoltată o rețea specifică (FreQeNz), care facilitează cooperarea interinstituțională pentru desfășurarea activităților comune de cercetare calitativă la nivel de ocupație sau ramură economică. Sistemul este bine dezvoltat și permite atât efectuarea de prognoze, cât și dezvoltarea de standarde de calificare vocațională. Printre componentele sistemului similar din **Austria** se numără: *“barometrul de calificare ca o monitorizare cuprinzătoare și continuă a cererii de calificare cu un sistem informatic online, previziuni la nivel macro pe termen mediu privind cererea de competențe, sistemul de acreditare al universităților de științe aplicate, cadrul serviciilor publice de ocupare a forței de muncă și anchetele privind aptitudinile angajatorilor”*. În cazul **Poloniei**, raportul menționează o nouă inițiativă de instituire a unui nou sistem de anticipare a competențelor solicitate de piața muncii. Punctul de plecare este o analiza schimbărilor sesizate în vechile țări membre ale Uniunii Europene în privința competențelor și utilizarea rezultatelor în prognoza asupra propriilor nevoi de calificare. **Slovacia** nu are încă un astfel de sistem, documentul identificând ca posibilă cauză lipsa expertizei.

---

³ Cedefop, 2008. Sistem de prognoză a competențelor solicitate pe piața muncii din statele membre ale Uniunii Europene (Cedefop Working paper no. 1, Systems for anticipation of skill needs in the EU Member States, 2008, pag. 28-30)

1.3. Studiul University-Business Cooperation (UBC)

Menționarea rapoartelor publicate în cadrul acestui studiu realizat la nivelul Uniunii Europene și al țărilor asociate este justificată de rolul important pe care colaborările dintre mediu economic și instituțiile de învățământ superior îl au în analiza angajabilității absolvenților. Obiectivul principal a fost obținerea unei imagini exacte și actualizate a acestor colaborări, precum și identificarea barierelor și măsurilor de stimulare specifice, a compararea cadrelor de reglementare și evaluarea rolului pe care îl are contextul socioeconomic regional sau național. Studiul s-a desfășurat pe un grup de universități din 33 de țări, având un număr de 6280 de respondenți individuali din mediul academic și 521 de respondenți instituționali (managementul universităților).

Pe pagina de internet a proiectului⁴ sunt disponibile rapoarte regionale și studii de caz de pentru trei dintre cele cinci țări alocate.

În **Germania**⁵, colaborarea intensă dintre mediul academic și cel economic este descrisă în strânsă legătură cu finanțarea cercetării, care avea în anul 2011 un nivel de 2.8% din PIB, mult peste media europeană de 1.9%. Principalele trei domenii de colaborare identificate au fost activitățile de cercetare-dezvoltare, comercializarea rezultatelor obținute și mobilitățile studenților. Ca bariere în stabilirea parteneriatelor au fost descrise: lipsa informațiilor referitoare capacitatea de cercetare a universităților, nivelul birocrăției interne sau externe instituțiilor academice și lipsa fondurilor din partea agenților economici pentru susținerea colaborărilor. Personalul academic din Germania a nominalizat ca principalul beneficiu creșterea gradului de inserție pe piața muncii al viitorilor absolvenți, urmat de beneficiile înregistrate de angajator (la nivel regional sau național), de instituția de învățământ superior și, în ultimul rând, de beneficii

⁴ UBC. Pagina de internet a proiectului cu titlul: University-Business Cooperation (UBC), disponibilă la adresa: <https://www.ub-cooperation.eu/>.

⁵ Meerman A, Galan-Muros VG, Davey T, Baaken T. Science-to-Business Marketing Center, apriamo UG, University Industry Innovation Network. Country Reports: The State of University-Business Cooperation in Germany. Part of the DG Education and Culture Study on the Cooperation Between Higher Education Institutions and Public and Private Organizations in Europe. Supported by the European Commission. ISBN: 978-90-820668-3-8 (05.12.2013).

personale ale respondentului. Este evidențiată o îmbunătățire a competențelor absolventului, percepția fiind comparabilă cu cea înregistrată la nivel european.

Studiului de caz⁶ efectuat pentru **Austria** subliniază numeroase similarități cu **Germania**, deși nivelul de colaborare între mediu academic și cel economic pare a fi mai redus, iar percepția asupra barierelor este diferită. Parteneriatele sunt orientate majoritar spre domeniul cercetării-dezvoltării și aplicarea / comercializarea rezultatelor. Percepția reprezentanților universităților este că principala limitantă în inițierea și consolidarea colaborărilor cu agenții economici este alocarea deficitară de resurse financiare, într-un context național dominat de întreprinderi mici și mijlocii, uneori întreprinderi familiale. O posibilă explicație pentru pesimismul remarcat cu privire la impactul parteneriatelor este fragmentarea instituțiilor guvernamentale responsabile între diverse ministere, precum și faptul că programele de finanțare este destinat “universităților tradiționale și nu universităților de științe aplicate”.

Raportul menționează și aderarea universităților din țările vorbitoare de limbă germană la principiile *Akademische Freiheit* și Modelul Humboldt, respectiv promovarea independenței învățământului și cercetării. Principalul rezultat așteptat al colaborărilor este creșterea performanței agentului academic, urmat de impactul asupra angajabilității absolvenților și îmbunătățirea procesului educațional. Managementul universitar consideră necesare colaborările pentru atingerea obiectivelor instituționale, mai puțin în planul creșterii productivității regionale sau prin crearea de locuri de muncă la nivel local.

Percepția asupra colaborărilor cu mediul economic este diferită în cazul instituțiilor de învățământ superior din **Polonia**⁷, dat fiind contextul național diferit. Cel mai frecvent, parteneriatele vizează mobilități ale studenților, învățarea pe tot parcursul vieții și modificările curriculare. Pe ultimele locuri se situează colaborările în activități de cercetare-dezvoltare și comercializarea rezultatelor acestora. Principalii beneficiari identificați au fost studenții, prin

⁶ Davey T, Altmann A, Ebersberger B, Meerman A, Galan-Muros VG. Science-to-Business Marketing Center, apprimo UG, University Industry Innovation Network. Country Reports: The State of University-Business Cooperation in Austria. Part of the DG Education and Culture Study on the Cooperation Between Higher Education Institutions and Public and Private Organizations in Europe. Supported by the European Commission. ISBN: 978-94-91901-04-1 (18.12.2013).

⁷ Davey T, Galan-Muros VG, Meerman A, Kusio T. Science-to-Business Marketing Center, apprimo UG, University Industry Innovation Network. Country Reports: The State of University-Business Cooperation in Poland. Part of the DG Education and Culture Study on the Cooperation Between Higher Education Institutions and Public and Private Organizations in Europe. Supported by the European Commission. ISBN: 978-94-91901-00-3 (18.12.2013).

creșteri ale ratei de inserție pe piața muncii. Interesante sunt cele două studii de caz realizate în cazul Poloniei. Primul dintre acestea se referă la *cluster*-ul Life Science Kraków (*Klaster LifeScience Kraków*)⁸, un ”ecosistem proiectat pentru crearea de rețele de colaborare în domeniul științelor vieții pentru punerea în valoare și exploatarea potențialului persoanelor și instituțiilor: studenți, întreprinderi, universități, unități de cercetare independente, organizații de sprijin pentru întreprinderi și autorități locale din regiunea Malopolska”⁹. Cluster-ul reunește 85 de parteneri și un număr 30000 de angajați, fiind deosebit de important pentru dezvoltarea regională.

Activitățile de cercetare-dezvoltare în domeniul științelor vieții au generat creșterea alocărilor bugetare atât în sistemul public, dar și în cel privat, creând totodată noi locuri de muncă pentru personal calificat. Asigurarea sustenabilității financiare rămâne una din principalele preocupări. Unul dintre obiective este „introducerea unor servicii legate de mobilitatea profesională (bază de date cu oferte de locuri de muncă, suport pentru cei care caută un loc de muncă în domeniul afacerilor în științele vieții”. Impactul prospectiv al acestor servicii este major, regiunea având patru universități, 24 de alte instituții de învățământ superior dintre care 14 private, totalizând 21000 de angajați și peste 2000 de studenți.

Un alt studiu de caz se referă la Universitatea de Tehnologie din Gdansk¹⁰, cu un grup profesoral de 1200 de persoane și peste 26000 de studenți. Parteneriatele cu mediul de afaceri permit dezvoltarea competențelor profesionale ale absolvenților, prin accesul la informații și tehnologii de ultimă oră. Creșterea caracterului aplicativ al programelor de învățământ reprezintă răspunsul la nevoile identificate la nivelul pieței muncii, care a dus la creșterea angajabilității absolvenților. De remarcat faptul că investițiile în infrastructură au fost dublate de reorganizarea resursei umane și angajarea de personal suplimentar. Universitatea dispune de o structură proprie dedicată cooperării cu asociații de angajatori, denumită *University-Business Club* și având un număr de 50 de membri (antreprenori, alumni). Studiul de caz indică faptul că angajabilitatea este monitorizată atât de către personalul universității (*career office*, biroul de carieră), cât și de către agenții guvernamentale.

⁸ Klaster LifeScience Kraków. Pagina de internet disponibilă la adresa: <http://lifescience.pl/>.

⁹ Pavlin S. Using new thinking to solve life sciences problems in the Kraków region.

¹⁰ Palin S. Gdansk University of Technology: The special purpose vehicle driving GUT commercialisation activities. Strategic development of UBC at the Gdansk University of Technology (UBC).

Sistemele de educație duale sunt considerate ca deosebit de eficiente în facilitarea tranziției de la școală la viața activă¹¹. Sunt specifice Germaniei, Austriei, Elveției și Olandei, iar în Ungaria pare să se tindă spre un model similar, adaptat particularităților pieței locale. Ele permit dobândirea unor abilități practice și inserția pe piața muncii, fiind considerată de mediul economic o oportunitate de atragere și menținere a personalului calificat. Germania a început adoptarea acestui tip de sistem (dual Studium) care implică atât mediul universitar cât și mediul academic în anii 1970.

În 2014, Institutul Federal pentru Educație și Formare Vocațională estima un număr de 1505 de programe de studiu în sistem dual (preponderent pentru științe aplicate, cele mai multe pentru domeniul științe ingineresti, 71%), implicând 41466 de companii (dintre care 72% întreprinderi mici și mijlocii) și 94723 de studenți. Studiul de caz publicat în cadrul proiectului UBC indică obiectivele celor trei actori din cadrul sistemului dual (tabelul 1).

Tabelul 1.1 Obiectivele universităților, companiilor și studenților în cadrul sistemului dual de formare¹¹

Universități	Companii	Studenți
<ul style="list-style-type: none"> • Furnizarea competențelor solicitate de piața muncii • Asigurarea relevanței programelor de studiu • Adaptarea rapidă la schimbările mediul economic • Creșterea angajabilității și reducerea șomajului 	<ul style="list-style-type: none"> • Acces rapid la resursă umană cu nivel de calificare și competențe adecvate • Cunoașterea directă a potențialului și abilităților personale • Creșterea gradului de motivare și a loialității angajaților • Pregătirea optimă a viitorilor angajați pentru viitorul lor loc de muncă în cadrul companiei 	<ul style="list-style-type: none"> • Obținerea unei duble calificări • Plata unei indemnizații (burse) de formare • Contactarea viitorului (potențialului) angajator

¹¹ Davey T, Orazbayeva B. Dual Study programmes - the hybrid higher educational programme (UBC).

Implementarea sistemului dual presupune suport de la nivelul agenției guvernamentale de resort și, foarte important, existența unor parteneriate durabile între universități și companii. Cadrul legal trebuie să permită acordarea dublei calificări la sfârșitul programului de studii, însă în primul rând instituția de învățământ superior trebuie să efectueze modificări curriculare pentru racordarea la realitățile mediului economic. În multe cazuri, rezultatul este un program de studiu care răspunde nevoilor de formare ale unui anumit angajator. Aspecte confidențiale ale activității angajatorului poate determina o lipsă de transparență. Adoptarea unui sistem dual solicită negocieri între cei doi colaboratori, care pot fi îndelungate. Uneori se impun reorganizări, cum ar fi:

- intercalarea stagiilor de cursuri cu cele aplicative;
- organizarea unor stagii de practică extinse, distincte în programa de învățământ;
- planificarea cursurilor în anumite zile, inclusiv la sfârșitul săptămânii sau seara, astfel încât să permită desfășurarea componentelor aplicative ale programei în timpul zilei.

În acest context, se cuvine menționat faptul că, în cazul Germaniei, raportul Eurydice 2014¹ indică existența unor măsuri care “încurajează (viitorii) studenți să amâne momentul în care își încep studiile, scopul explicit fiind de a(-i) încuraja să-și lărgescă orizontul (prin implicarea într-o serie de programe sociale și culturale voluntare, care urmăresc să ofere experiență într-un alt context ...) înainte de a se angaja într-un program de învățământ superior”. În concluzie, experiența este necesară atât în alegerea domeniului de specializare, cât și opțiunea pentru un angajator.

1.4. CEERS - Careers after Graduation - an European Research Survey¹²

Studiul s-a desfășurat pe un eșantion de 3000 de absolvenți ai învățământului superior din 12 țări, printre care s-au numărat și **Germania, Austria și Republica Cehă** (ultima fiind relevantă pentru grupul țărilor central și est-europene, aflate în perioada de tranziție). Întrebările incluse în chestionar au vizat obținerea de informații referitoare la cu privire la inserția pe piața muncii după un interval de patru ani de la finalizarea studiilor. Ancheta a fost efectuată între anii 1998 și 2000. Obiectivele declarate au fost următoarele:

- obținerea de informații detaliate privind problemele curente ale învățământului superior și cele de pe piața muncii;*
- analiza contextului socio-biografic și al carierei;*
- studiul mobilității internaționale;*
- identificarea traseului profesional inițial (după absolvire);*
- identificarea impactului învățământului superior;*
- îmbunătățiri teoretice și metodologice;*
- studiu pregătit pentru o bază de date actualizată periodic.*

Implementarea proiectului a fost realizată în contextul în care la începutul anilor 1990 au fost identificate provocări suplimentare, respectiv: modificări substanțiale în diferite sectoare economice prin implementarea unor tehnologii noi, cu schimbări evidente ale pieței muncii; creșterea numărului de absolvenți ai învățământului terțiar; necesitatea unor abordări diferite în pregătirea studenților pentru inserția rapidă într-un mediu economic dinamic; existența unor discrepanțe majore inter-regionale, atât din punct de vedere al condițiilor de studii sau programelor, cât și din punct de vedere al numărului de locuri de muncă pentru o anumită specializare, ceea ce determina mobilitatea studenților și absolvenților.

Studiul a reprezentat și o oportunitate de colectare și analiză a unor date relevante pentru enunțarea politicilor europene în domeniul învățământului superior și al evaluării relației cu piața

---

¹² CEERS. Studiul cu titlul: Careers after Graduation - an European Research Survey, informații disponibile la adresa: <http://www.qtafi.de/index.php/cheers-european-graduate-survey>.

muncii, la nivel comunitar: contextul socio-demografic al absolvenților, migrarea lor în regiuni sau țări europene sau nu, rolul aptitudinilor și competențelor dobândite, importanța cunoașterii unei limbi străine etc.

Intervalul de patru ani de la absolvire a fost suficient de mare pentru a asigura relevanța analizei, respectiv stabilirea unor relații sau corelații între calitatea și caracterul interdisciplinar programelor de studii, prestigiul instituțiilor academice sau al departamentelor din structura sa, implicarea universităților în proceduri eficiente de consiliere și orientare în carieră, activitățile întreprinse de absolvent pentru identificarea unui loc de muncă adecvat domeniului său de specializare, metodologia de recrutare adoptată de angajator etc. și inserția pe piața muncii (intervalul de timp necesar, relativ la momentul absolvirii, relația cu domeniul de specializare și gradul de satisfacție / succesul în carieră).

Unul din obiectivele declarate au fost crearea la nivel european al unei baze de date cu actualizare periodică.

1.5. HEGESCO - Higher Education as a Generator of Strategic Competences¹³

Proiectul european cu acronimul REFLEX (*Research into Employment and professional FLEXibility*, Cercetare în domeniul ocupării forței de muncă și a flexibilității profesionale) a fost lansat în anul 2003 și s-a bazat pe experiența și informațiile dobândite în cadrul unor platforme anterioare. Implementat în 14 țări europene (dintre care: Austria, Republica Cehă și Germania) și Japonia, studiul finanțat în cadrul Planului Cadru 6 a avut ca obiectiv evaluarea gradului în care competențele furnizate de programele de studiu ale universităților răspund cerințelor pieței muncii, în scopul enunțării unor politici educaționale mai eficiente.

În acest context, studiul ulterior având acronimul HEGESCO (*Higher Education as a Generator of Strategic Competences*, Învățământul Superior ca Generator de Competențe Strategice) a permis identificarea celor două elemente esențiale pentru optimizarea planurilor de învățământ:

- dezvoltarea planurilor strategice și operaționale: competențele necesare pentru inserția pe piața muncii,

- modalitatea de asigurare a acestor competențe.

Pe baze analizelor realizate, au fost enunțate principii generale de monitorizare suplimentară a traseului profesional al absolvenților (instrumente, metode), *competențele necesare, caracteristicile generale ale instituțiilor de învățământ superior, (...) precum și rolul diferitelor moduri de învățare și predare. Metodologia a fost aplicată pe un eșantion de 30000 de absolvenți ai învățământului superior, dar și interviuri cu reprezentanți ai angajatorilor și universităților.*

Bazele de date generate în cadrul celor două studii descrise succint anterior sunt disponibile la cerere. Informațiile referitoare la grupul țărilor alocate sunt disponibile în documentele transmise de către reprezentantul ROA, anexe în format electronic ale raportului.

Datele incluse în tabelul următor confirmă discrepanțele presupuse la nivelul grupului de țări analizate, pornind de la câștigul salarial brut lunar (raport de 4 sau 5 între țările care au aparținut blocului estic și Germania) până la natura activităților specifice căutării unui loc de muncă și ponderea contractelor de muncă pe perioadă determinată, la momentul primei angajări. De

¹³ HEGESCO. Studiul cu titlul: Higher Education as a Generator of Strategic Competences, informații disponibile la adresa: <http://www.hegesco.org/index.php>.

remarcat nivelul comparabil al percepției față de utilitatea competențelor dobândite în cadrul programelor de studii, raportate la poziția actuală pe piața muncii (între 66.9% în cazul Cehiei și 75.7% pentru Austria). Procentul celor care s-au declarat mulțumiți de locul de muncă ocupat în prezent a fost mai mare decât media europeană, de 66.5%.

Tabelul 1.2 Indicatori cuantificați în cadrul studiului HEGESCO, relevanți pentru cele patru țări membre ale Uniunii Europene¹⁴

Indicator	Polonia	Cehia	Germania	Austria	Media la nivel european
Procentul de absolvenți care și-au întrerupt studiile pentru o perioadă de cel puțin 4 luni	4.8	-	12.2	18.1	10.6
Procentul de absolvenți care consideră că notele obținute sunt mult mai mari decât cele ale celorlalți studenți care au urmat același program de studii	45.7	51.6	52.8	39.2	44.2
Procentul de absolvenți care au urmat un program part-time în ultimul an sau ultimii doi ani	38.3	26.4	19.7	33.6	22.4
Procentul de absolvenți care consideră că programul de studii urmat a fost solicitant	39.2	50.6	61.8	64.5	54.8
Procentul de absolvenți care consideră că angajatorii cunoșteau conținutul programelor de învățământ	40.4	41.2	32.2	38.8	37.6
Procentul de absolvenți care apreciază existența unui grad de libertate în cadrul programului de studii absolvit	27.2	18.1	38.0	29.6	24.7
Procentul de absolvenți care consideră că programul de specializare este extins	54.4	54.1	60.6	61.0	54.2
Procentul de absolvenți care consideră că programul de studii este vocațional	42.6	50.1	28.2	23.7	41.2
Procentul de absolvenți care consideră că programul de studii are prestigiu academic	41.9	29.5	33.2	41.8	37.2
Procentul de absolvenți care consideră că o modalitate importantă de predare și învățare a fost reprezentată de cursuri	70.6	72.2	74.8	68.5	72.9
Procentul de absolvenți care consideră o modalitate importantă de predare și învățare a fost reprezentată de activitățile de grup	52.7	32.3	34.4	34.0	39.4
Procentul de absolvenți care consideră o modalitate importantă de predare și învățare a fost reprezentată de participarea a proiecte de cercetare	12.3	5.2	9.8	8.1	14.0
Procentul de absolvenți care consideră o modalitate importantă de predare și învățare a fost reprezentată de activități de internship și plasament	35.4	15.5	45.8	33.2	32.6
Procentul de absolvenți care consideră o modalitate importantă de predare și învățare a fost reprezentată de activități practice și exemplificări	37.8	24.7	35.0	34.3	38.4

¹⁴ Pavlin S. Hegesco Statistical Outlook. Basic descriptive statistics of the Hegesco and Reflex projects and supplements the Hegesco Graduates Survey report edited by Rolf van der Velden and Jim Allen

Procentul de absolvenți care consideră o modalitate importantă de predare și învățare a fost reprezentată de prezentări teoretice și paradigme	65.3	88.6	50.8	60.6	55.2
Procentul de absolvenți care consideră că personalul didactic a fost principala sursă de informații în activitatea de predare și învățare	44.8	55.8	45.6	51.4	49.4
Procentul de absolvenți care consideră o modalitate importantă de predare și învățare a fost reprezentată de proiecte activități practice sau problematizări	30.5	18.6	27.2	25.5	24.7
Procentul de absolvenți care consideră o modalitate importantă de predare și învățare a fost reprezentată de sarcini scrise	48.9	45.6	58.4	62.0	52.4
Procentul de absolvenți care consideră o modalitate importantă de predare și învățare a fost reprezentată de prezentări orale	43.6	32.1	41.8	41.9	36.3
Procentul de absolvenți care consideră o modalitate importantă de predare și învățare a inclus opțiuni multiple de examinare	49.2	27.4	10.4	9.7	17.2
Procentul de absolvenți care au beneficiat de cel puțin o sesiune de internship sau plasament ca parte a programului de studiu	76.8	32.2	79.0	44.7	63.3
Procentul de absolvenți care au efectuat lucrări suplimentare celor cerute pentru promovarea examenului.	42.1	23.1	42.0	44.7	36.4
Procentul de absolvenți care au declarat că s-au străduit pentru obținerea unor note cât mai mari	69.7	55.5	65.0	50.8	55.3
Numărul mediu de ore alocate săptămânal pentru studiu	28.29	29.38	36.4	34.53	32.52
Procentul de studenți care au dobândit experiență de lucru în domeniul de studiu pe durata facultății	28.2	47.2	62.3	69.5	43.2
Procentul de studenți care au dobândit experiență de lucru necorelată cu domeniul de studiu pe durata facultății	41.2	67.0	50.5	64.2	49.5
Procentul de studenți care au participat la activități de voluntariat pe durata studiilor	19.8	4.7	21.9	17.5	21.7
Numărul mediu de luni petrecute în căutarea unui loc de muncă după absolvire	1.94	2.43	2.18	2.3	3.1
Procentul de absolvenți care au găsit un loc de muncă printr-o agenție publică	10.5	2.9	2.8	1.2	4.6
Procentul de absolvenți care au găsit un loc de muncă prin intermediul familiei, prietenilor sau cunoștințelor	18.7	16.0	9.4	13.8	17.4
Procentul de absolvenți care se află în continuare la primul loc de muncă	42.5	58.1	46.1	40.8	41
Procentul de absolvenți care au fost cel puțin o dată șomeri (neangajați și în căutarea unui loc de muncă), din momentul terminării studiilor	51.6	38.2	36.0	37.2	37.6
Procentul de absolvenți care consideră utilă și foarte utilă folosirea relațiilor sociale (prieteni, rude, colegi, foști profesori) în găsirea informațiilor despre oportunități de angajare	67.1	62.0	49.7	57.4	54.3

Procentul de absolvenți care consideră utilă și foarte utilă folosirea relațiilor sociale (prieteni, rude, colegi, foști profesori) în cazul în care ar avea nevoie de ajutor în obținerea directă a unui loc de muncă	52.9	48.3	34.9	42.7	41.0
Procentul de absolvenți care consideră utilă și foarte utilă folosirea relațiilor sociale (prieteni, rude, colegi, foști profesori) în cazul în care ar avea nevoie de ajutor în începerea unei afaceri proprii	31.7	38	33.0	34.8	34.0
Procentul de absolvenți care sunt șomeri	2.0	2.4	5.0	4.5	4.6
Procentul de absolvenți angajați pe cont propriu	6.8	14.2	13.5	13.7	10.2
Procentul de absolvenți angajați pe o perioadă determinată	18.2	12.7	23.9	21	18.8
Numărul mediu de ore de lucru pe săptămână prestate de absolvenți în cadrul locului de muncă actual	42.4	43.68	43.86	46.88	42.83
Câștigul salarial mediu brut (lunar, exprimat în Euro)	1232	920	4712	2957	2219
Procentul de absolvenți care apreciază ca utile pentru actualul loc de muncă abilitățile și cunoștințele dobândite în cadrul programului de studiu	68.8	66.9	72.6	75.7	72.5
Procentul de absolvenți care apreciază că actualul loc de muncă solicită abilități și cunoștințe suplimentare	42.7	18.0	25.4	28.8	28.2
Procentul de absolvenți care se declară mulțumiți de actualul loc de muncă	67.5	71.1	69.3	74.2	66.5
Procentul absolvenților care au urmat un curs sau o instruire în legătură cu locul de muncă, în ultimele 12 luni	69.4	71.8	65.5	70.8	62.9
Procentul absolvenților care lucrează în sectorul public	46.7	36.0	42.1	38.3	42.3
Procentul absolvenților care lucrează în sectorul privat	48.6	57.8	51.2	51.0	49.5
Procentul de absolvenți implicați în mare și foarte mare măsură în stabilirea obiectivelor la nivelul organizației	15.0	27.3	21.7	27.8	24.8
Procentul de absolvenți responsabili de stabilirea obiectivelor propriiei activități	69.1	73.7	79.8	83.6	73.7
Procentul de absolvenți responsabili de deciziile privind strategiile de lucru ale organizației	16.2	28.1	25.2	27.7	25.4
Procentul de absolvenți responsabili modul de desfășurare a propriei activități la locul de muncă	79.7	84.5	89.6	83.2	82.7
Procentul de absolvenți care consideră că reprezintă în mare și foarte mare măsură o sursă de consiliere pentru colegi	46.1	63.7	78.2	83.3	58.2
Procentul de absolvenți care își informează colegii despre noile evoluții în domeniu	39.8	46.2	65.9	72.8	51.0
Procentul de absolvenți care consideră că, în mare și foarte mare măsură, preiau inițiativa în stabilirea de contacte profesionale cu experți externi	37.5	33.1	43.4	51.1	36.3
Procentul de absolvenți care consideră că, în mare și foarte mare măsură, țin cont de etica profesională în activitatea lor	79.8	85.6	57.9	70.6	70.5
Procentul de absolvenți care consideră că programul de studiu a reprezentat o bună bază pentru intrarea pe piața muncii	52.7	58.8	54.3	62.8	54.9

Procentul de absolvenți care consideră că programul de studiu a reprezentat o bună bază pentru continuarea procesului educațional	64.2	59.8	49.7	56.7	57.6
Procentul de absolvenți care consideră că programul de studiu a reprezentat o bună bază pentru efectuarea sarcinilor atribuite în prezent	44.9	48.2	44.3	53.3	49.4
Procentul de absolvenți care consideră că programul de studiu a reprezentat o bună bază pentru viitoarea carieră	53.3	51.9	46.0	60.1	52.0
Procentul de absolvenți care consideră că programul de studiu a reprezentat o bună bază pentru dezvoltarea personală	64.4	68.2	72.3	75.4	67.4
Procentul de absolvenți care consideră că programul de studiu a reprezentat o bună bază pentru dezvoltarea de competențe antreprenoriale	28.1	12.4	13.2	16.0	21.5
Procentul de absolvenți care ar alege același program de studii, în cadrul aceleiași instituții de învățământ	59.8	64.2	58.2	66.4	59.0
Procentul de absolvenți care consideră că dispun de o autonomie de lucru crescută	81.0	84.9	89.1	89.8	72.4
Procentul de absolvenți care consideră că au o siguranță crescută a locului de muncă	69.9	69.3	55.9	60.4	64.0
Procentul de absolvenți care consideră că au oportunități de a învăța lucruri noi la actualul loc de muncă	61.5	67.6	61.5	69.2	63.3
Procentul de absolvenți care consideră că actualul loc de muncă le asigură câștiguri mari	33.8	-	28.1	29.3	29.9
Procentul de absolvenți care consideră că actualul loc de muncă le oferă noi provocări	53.0	51.7	59.8	64.4	54.4
Procentul de absolvenți care consideră că actualul loc de muncă le oferă oportunități de dezvoltare a carierei	53.0	38.2	20.3	28.2	34.8
Procentul de absolvenți care consideră că actualul loc de muncă le oferă timp suficient pentru activități de recreere	46.5	40.3	37.8	43.8	45.1
Procentul de absolvenți care consideră că au un statut social bun	48.1	49.5	40.7	48.3	39.8
Procentul de absolvenți care consideră că au șansa de a face lucruri utile pentru societate	48.0	48.5	45.5	51.5	48.2
Procentul de absolvenți care consideră că au șansa de a combina sarcinile de la locul de muncă și cele legate de familie	47.3	43.9	41.2	43.4	45.6
Procentul de absolvenți care au studiat în afara țării, în cadrul programelor educaționale	16.5	13.0	28.6	29.6	17.6
Procentul de absolvenți care au lucrat în afara țării, în timpul facultății	21.6	17.5	4.8	10.0	8.4
Numărul mediu de luni petrecute în afara țării, în cadrul programelor educaționale	6.69	5.56	7.77	7.48	6.72
Numărul mediu de luni de lucru în afara țării, în timpul facultății	5.58	5.1	3.61	7.71	5.72

1.6. International Network of Graduate Surveys (INGRADNET)¹⁵

Rețeaua internațională este dezvoltată, aparent, de către membri Universității din Kessel, Germania (de exemplu, articole, metodologii și programe specializate realizate de către Dr. H. Schomburg și Dr. M. Guist sunt disponibile pe pagina de internet).

Obiectivul este dezvoltarea unui centru pentru:

- monitorizarea traseului profesional al absolvenților învățământului superior;
- propuneri de metodologii și chestionare;
- descrierea cadrului general al evaluărilor.

Programul QTAFI on-line, util în proiectarea chestionarelor de evaluare este accesibil pe pagina de internet, alături de protocoale auxiliare (scanare documentelor și preluarea automată a datelor, în vederea analizei). De menționat faptul că această platformă de tip *open-source* a fost utilizată în realizarea de studii în diferite țări și regiuni, rapoartele fiind disponibile pe site.

---

¹⁵ INGRADNET. International Network of Graduate Surveys, informații disponibile la adresa de internet: <http://www.gradnet.org/index.php/>.

2. Studii desfășurate periodic la nivel regional sau național

2.1. Das Bayerische Absolventenpanel¹⁶

Bavaria a fost primul land german care a efectuat monitorizări periodice ale inserției absolvenților pe piața muncii, analize ale parcursului profesional, evaluări ale gradului de satisfacție față de condițiile de studiu și competențele dobândite. În cadrul Institutului Bavarez de Stat pentru Cercetare și Planificarea Învățământului Superior a fost creată în anul 2005 o structură BAP dedicată analizei datelor colectate, rapoartele fiind utilizate pentru informarea studenților și instituțiilor interesate, precum și pentru formularea politicilor în domeniu. Evaluarea este realizată de către un consiliu academic, prin aplicarea “celor mai înalte standarde științifice și asigurând lipsa influențelor politice sau a presiunii economice”/

Comunicarea rezultatelor se face prin prezentări, broșuri și rapoarte privind evoluțiile sau tendințele, iar la solicitarea universităților pot fi realizate analize longitudinale. Metodologia implică aplicarea de chestionare de evaluare aplicate pe cohorte de absolvenți în două momente, la un an și jumătate, respectiv la cinci ani de la finalizarea studiilor. Procedura asumată la nivelul Ministerului Bavarez al Științelor, Cercetării și Artelor (Bayerisches Staatsministerium für Wissenschaft, Forschung und Kunst, StMWFK) permite “*cercetarea continuă și cumulativă pe parcursul mai multor ani*”.

Întrebări incluse în chestionar:

Primul studiu (aproximativ 1,5 ani de la absolvire):

- *intrarea pe piața muncii:*

Cât timp este necesar pentru găsirea primului loc de muncă după absolvire?

Ce activități desfășoară absolventul până la găsirea primului loc de muncă?

Care sunt problemele cu care se confruntă absolvenții?

---

¹⁶ BAP. Pagina de internet a Bayerisches Staatsinstitut für Hochschulforschung und Hochschulplanung, IHF, secțiunea Bayerische Absolventenpanel, disponibilă la adresa: <http://www.bap.ihf.bayern.de/33/?L=1>.

Care strategii de căutare a unui loc de muncă au succes?

- *Succesul timpuriu pe piața muncii:*

Care sunt caracteristicile primului loc de muncă (de exemplu poziția profesională, venitul, statutul, adecvarea, gradul de satisfacție)?

Care sunt absolvenții care se confruntă cu probleme în găsirea unui loc de muncă și când inserția se desfășoară fără probleme? Care sunt factorii de care depinde inserția pe piața muncii (de exemplu participarea la stagii de internship sau angajarea pe durata studiilor)?

- *Evaluarea condițiilor de studiu și competențe:*

Ce puncte forte și punctele slabe ale învățământului superior pot fi identificate?

Care este contribuția învățământului superior la competențele generale și specifice unui anumit domeniu?

Cel de-al doilea studiu (aproximativ 4.5 ani la absolvire):

- *carriere ulterioare și echilibrul de lucru cu alte domenii de viață;*
- *activități educaționale suplimentare;*
- *intrarea pe piața muncii decalată a celor care urmează programe de studii doctorale sau specializări suplimentare.*

În plus, subiectele selectate sunt explorate în profunzime în analizele individuale:

- *intrarea pe piața muncii a absolvenților bavarezi, cu o diplomă de licență;*
- *experiența profesională înainte de absolvire;*
- *mobilitatea regională după absolvire.*

Sunt utilizate chestionare standardizate, în versiune tipărită sau on-line. Absolvenților le sunt transmise invitații și chestionare (eventual remindere) de către universitate. Pentru cel de-al doilea studiu, respondenții îți dau acordul cu privire la stocarea datelor de contact și primesc informări periodice cu privire la rezultatele analizei.

Pagina de internet¹⁶ pe care sunt disponibile informațiile prezentate anterior menționează faptul că, în urma reformelor din învățământul superior, universitățile “au un grad mai mare de autonomie (dar) este de așteptat să își asume o responsabilitate mai mare în pregătirea adecvată a absolvenților pentru viața profesională. În plus, unul dintre criteriile utilizate în acreditarea programelor (de studii) este ca instituțiile de învățământ superior să demonstreze că iau în considerare relevanța studiilor pentru piața muncii”. Se specifică faptul că alte trei landuri au adoptat sisteme de monitorizare similare.

Rezultatele analizelor sunt evaluate comparativ cu cele generate la nivel național, prin intermediul unui program dezvoltat de compania Hochschul Informations System eG¹⁷ (fondată ca organizație non-profit de Fundația Volkswagen, transformată în 2014 în platformă de colaborare a peste 160 de instituții) și utilizat de peste 220 de universități germane.

Un raport al primului studiu efectuat de BAP în noiembrie 2005 este disponibil pe pagina de internet¹⁸. Analiza a inclus absolvenți ai promoției 2003-2004 din 29 de domenii de specializare, ciclul de licență și master (nu au fost incluse domeniile drept, medicină și farmacologie). A răspuns acestei inițiative un procent de 37% din cei 13.200 de absolvenți ai universităților din Bavaria. S-a constatat inserția crescută absolvenților domeniului inginerie, peste 60% găsindu-și un loc de muncă la trei luni de la finalizarea studiilor. Continuarea studiilor era combinată cu angajarea part-time în cazul fizicienilor, chimiștilor și biologilor înscriși într-un program de doctorat. Perioada de căutare a unui loc de muncă a fost cea mai mare în cazul absolvenților din domeniul științelor sociale, umaniste și al artelor (45% angajați după trei luni, 70% după 12 luni). În același timp, două treimi au fost satisfăcuți de primul loc de muncă.

Factorii importanți pentru inserția rapidă pe piața muncii au fost finalizarea rapidă a studiilor, obținerea unor calificative bune și dobândirea unei experiențe practice cât mai ample. Doar 5% dintre respondenți au afirmat că nu au participat la stagii de internship sau că nu au avut un loc de muncă pe durata studiilor. 70% dintre absolvenți au considerat programa și competențele dobândite adecvate în raport cu solicitările primului loc de muncă.

¹⁷ HIS. Pagina de internet a companiei Hochschul Informations System eG., disponibilă la adresa: <https://www.his.de/>.

¹⁸ Falk S, Reimer M, Sarcletti A. Bavarian State Institute for Higher Education Research and Planning. Overview: Central findings on programme quality and labour market success of Bavarian graduates (studiu asupra absolvenților promoției 2003/2004).

Conform unui comunicat de presă disponibil pe pagina de internet a Eurofound¹⁹, în anul 2015 a fost creată o nouă alianță în sprijinul formării profesionale (vocaționale) în Germania. Confederația Germană a Sindicatelor (DGB) și-a revizuit poziția inițială din anul 2004 prin care se opunea Pactului privind ucenicia. Noul acord semnat de către principali actori în domeniu (angajatori, ministere, alte instituții guvernamentale, Agenția Federală ocuparea forței de muncă și DGB) acoperă intervalul 2015-2018 și prevede, printre altele, *“consolidarea formării profesionale, reducerea abandonului școlar (.. și ..) dezvoltarea unui nou sistem statistic pentru analiza pieței de formare profesională”*. Pentru anul 2015, acordul prevedea creșterea ofertei angajatorilor cu 500000 de locuri de stagiu și 20000 de locuri de ucenicie.

---

¹⁹ Eurofound (<https://www.eurofound.europa.eu>). Social partners and the Youth Guarantee: Skills, learning and employability - Q4 2014 (EurWORK topical update), publicat în data de 04.03.2015. Secțiunea: New alliance for German vocational training.

2.2. Centrul Internațional pentru Cercetare în Învățământul Superior al Universității Kassel, INCHER-Kassel

Este un centru de cercetare al Universității din Kassel, care organizează studii de masterat. Principalul domeniu de interes este reprezentat de relația în învățământul superior și piața muncii, sistemele universitare, respectiv efectuarea de sondaje pe grupuri de absolvenți la nivel național sau internațional (printre care se numără studii realizate în Austria, Republica Cehă și România). Obiectivele tipice ale sondajelor instituționale efectuate (*Tracer Studies*) sunt²⁰:

- 1) obținerea de informații relevante pentru dezvoltarea universităților;
- 2) evaluarea relevanței programelor de studii;
- 3) generarea de informații necesare în acreditarea programelor de studii;
- 4) informarea studenților, părinților, profesorilor și structurilor de conducere ale universităților.

Referitor la ultimul studiu, acesta este extins la absolvenții ciclurilor de licență și masterat, fiind menționate diverse grade de optimizare la nivelul metodologiei, instrumentelor și tipurilor de date colectate. Înscrierea universităților s-a realizat până în 15.03.2016, prin semnarea unui contract de colaborare. Aplicarea chestionarelor pentru absolvenții promoției 2015 este în curs de desfășurare (04.01.2016-31.12.2017). Costurile pentru instituțiile participante sunt estimate la 7514 euro, reprezentând contravaloarea activităților desfășurate de centrul Universității din Kassel, respectiv coordonarea studiului, realizarea chestionarului, generarea formei tabelare a rapoartelor, organizarea de conferințe și prezentări, costuri de personal aferente salariilor cercetătorilor implicați, precum și servicii sub-contractate. În același timp, universitățile sunt responsabile de activitățile conexe, cum ar fi tipărirea chestionarelor și intermedierea relației cu respondenții inclusiv dezvoltarea și actualizarea bazei de date), cu respectarea prevederilor unei legislații stricte în domeniul protecției datelor personale.

---

²⁰ Schomburg H. Concept and Methodology of Tracer Studies - International Experiences. Contribution to the Workshop "Graduates on the Labour Market. Questionnaire Development at the National Level". Sinaia, România (02-04.06.2010).

Conform mențiunilor anterioare, sunt incluși potențiali respondenți din două categorii: subgrupul celor care au absolvit în urmă cu aproximativ 1.5-2 ani programe de învățământ acreditate în cadrul universităților participante (promoțiile 2015, având examene finale în intervalul septembrie 2014-august 2015), reprezentând sondajul (panoul) inițial; subgrupul celor care în urmă cu 4-5 ani și au exprimat explicit un acord de continuare a monitorizării traseului pe piața muncii, reprezentând cel de-al doilea sondaj (panou). Intervalul de timp dintre cele două evaluări a fost ales astfel încât: să reflecte stabilizarea domeniului și poziției profesionale; să acopere eventuale calificări profesionale suplimentare, cu dobândirea de noi competențe în conformitate cu solicitările locului de muncă; să cuprindă și cazurile în care absolvenții continuă studiile în cadrul programelor de masterat și doctorat; să coreleze traseul educațional cu cel profesional; să permită o analiză comparativă a celor două panouri, cu indicarea unor posibile tendințe.

Individualizarea chestionarelor se realizează prin contactarea coordonatorului (INCHER-Kessel) și presupune modificări aplicate încă de la nivelul primului panou.

2.3. KOAB, Kooperationsprojekt Absolventenstudien²¹

Seria de studii efectuată de către Centrul de cercetări INCHER-Kassel a fost inițiată în anul 2007, printr-un studiu pilot cu durata de 2-3 ani, cu un eșantion de 15200 de absolvenți ai promoțiilor 2006 din 9 universități. Ulterior, acest proiect a evoluat într-o cooperare inter-universitară, care a implicat până în prezent 80 de instituții de învățământ superior din Germania și Austria. Succesul monitorizării parcursului profesional al absolvenților este dovedit atât de creșterea remarcabilă a eșantioanelor, cu reprezentativitate la nivel național (în intervalul 2013-2014 au fost lansate 139000 de invitații de participare la cel de-al șaselea studiu), cât și de ratele de răspuns cu valori de 40-50%.

Colectarea și analiza datelor este urmată de transmiterea către universități a informațiilor prelucrate. Informații detaliate privind *structura și conținutul rapoartelor specifice* sunt discutate cu reprezentanții instituțiilor, care pot lua ulterior decizii adecvate referitoare la programele de învățământ. De remarcat rezultatele studiilor sunt transmise pe durata semestrului de vară, ceea ce permite luarea unor decizii la nivelul managementului academic, înainte de începutul noului an universitar.

Sunt descrise cinci etape de desfășurare a studiilor (sondajelor), totalizând aproximativ 24 de luni:

- în prima etapă, sunt stabilite contactele inițiale cu instituțiile de învățământ superior, fiind organizate întâlniri sau workshop-uri de pregătire;

- ulterior, chestionarul existent conținând seturile de întrebări standard sunt discutate și adaptate, în cadrul colaborărilor stabilite fiind generate versiuni tipărite sau on-line; un aspect important este legat de creșterea numărului de respondenți, pornind de la experiențele anterioare ale instituțiilor implicate (obiectivul declarat fiind obținerea unei rate de răspuns de cel puțin 50%), precum și verificarea, actualizarea și validarea bazelor de date conținând informațiile participanților la studiu;

---

²¹ KOAB. Proiectul de colaborare Kooperationsprojekt Absolventenstudien, informații disponibile la adresa: <http://koab.uni-kassel.de/en/> (accesată în data de 01.05.2017).

-cea de-a treia etapă reprezintă debutul studiului, prin aplicarea chestionarelor la nivelul fiecărei universități participante, în mod independent, dar sub administrarea INCHER-Kessel; în acest interval de timp, absolvenții primesc mesaje de actualizare și aducere aminte (reminder);

-în următoarele două etape, datele intermediare și finale (corectate) sunt transmise instituțiilor participante, informațiile complete fiind analizate și discutate în cadrul unor întâlniri de lucru.

INCHER-Kessel realizează administrarea datelor colectate (gestionând serverele pe care este încărcată platforma on-line), punând totodată la dispoziția universităților entități care tipăresc chestionarele, ulterior fiind responsabilă de colectarea datelor. Formularele utilizate, on-line sau tipărite, conțin trei seturi de întrebări. Setul principal reprezintă întrebările de bază, standardizate, cele care asigură comparabilitatea tipului de informații colectate de la diverse instituții și care facilitează atingerea obiectivelor analizei (la nivel local, regional sau național). Cel de-al doilea set, opțional și la rândul său standardizat, poate fi selectat de către fiecare universitate, în funcție de obiective proprii. Chestionarul este completat de un ultim set individualizat de întrebări.

La nivelul fiecărei promoții de absolvenți studiul se desfășoară în două faze, la 1-2 ani și, respectiv 4-5 de la absolvire. Structura asigură relevanța analizei și evidențiază, pe lângă particularitățile traseului profesional (inclusiv educația continuă), relația dintre programele de studiu absolvite, competențele dobândite și locul de muncă. În același timp, cele două faze de evaluare la un interval de 3 ani distanță permit evaluarea adecvată a carierei absolvenților al căror domeniu de specializare impune stagii de practică sau specializări suplimentare pentru exercitarea profesiei.

Lista universităților menționate pe pagina de internet a proiectului KOAB este redată în continuare.

Germania

Baden-Württemberg

- Albert-Ludwigs-University Freiburg
- Ruprecht-Karls-University Heidelberg
- Karlsruhe Institute of Technology (KIT)
- University Konstanz

- Offenburg University of Applied Sciences
- Merz Academy Stuttgart
- University Stuttgart
- Eberhard Karls University Tübingen
- University Ulm

Bavaria

- Augsburg University
- Passau University
- Julius-Maximilians-University Würzburg

Berlin

- Berlin Beuth University of Applied Sciences
- Free University Berlin
- Humboldt-University Berlin
- Berlin School of Economics and Law
- Technical University of Berlin
- Berlin University of the Arts

Brandenburg

- Brandenburg University of Technology Cottbus
- Technical University of Wildau

Bremen

- University Bremen
- Bremerhaven University of Applied Sciences

Hamburg

- University Hamburg
- Technical University Hamburg-Harburg

Hesse

- Technical University Darmstadt

- Frankfurt University of Applied Sciences
- Goethe-University Frankfurt am Main
- Fulda University of Applied Sciences
- Justus-Liebig-University Gießen
- University of Kassel
- Philipps-University Marburg
- Technische Hochschule Mittelhessen – University of Applied Sciences
- RheinMain University of Applied Sciences

Mecklenburg-Western Pomerania

- Ernst-Moritz-Arndt-University Greifswald
- University Rostock

Lower Saxony

- Braunschweig University of Art (HBK)
- Emden/Leer University of Applied Sciences
- Georg-August-University Göttingen
- University of Hildesheim
- Leibniz University Hannover
- Hannover Medical School (MHH)
- Jade University
- University of Applied Sciences Osnabrück
- University Osnabrück
- Ostfalia University of Applied Sciences
- University Vechta

North Rhine-Westphalia

- Aachen University of Applied Sciences
- RWTH Aachen University
- Bielefeld University of Applied Sciences

- University Bielefeld
- Bochum University of Applied Sciences
- Hochschule für Gesundheit Bochum (University of Applied Sciences)
- Ruhr-University Bochum
- Rheinische Friedrich-Wilhelms-University Bonn
- Bonn-Rhein-Sieg University of Applied Sciences
- Dortmund University of Applied Sciences and Arts
- Technical University Dortmund
- University Duisburg-Essen
- Düsseldorf University of Applied Sciences
- Heinrich-Heine-University Düsseldorf
- Hamm-Lippstadt University of Applied Sciences
- German Sport University Cologne
- Cologne University of Applied Sciences
- University of Cologne
- University of Applied Sciences for Economy & Management
- Niederrhein University of Applied Sciences
- Münster University of Applied Sciences
- Westfälische Wilhelms-University Münster
- Ostwestfalen-Lippe University of Applied Sciences
- University Paderborn
- Rhine-Waal University of Applied Sciences
- Ruhr West University of Applied Sciences
- University Siegen
- South Westphalia University of Applied Sciences
- Westfälische University of Applied Sciences
- University Witten/Herdecke

- Bergische University Wuppertal

Saarland

- Saarland University

Saxony Anhalt

- Anhalt University of Applied Sciences
- Martin-Luther-University Halle-Wittenberg
- Magdeburg-Stendal University of Applied Sciences

Schleswig-Holstein

- University Flensburg
- Kiel University of Applied Sciences
- Christian-Albrechts-University zu Kiel

Thuringia

- Erfurt University of Applied Sciences
- Ilmenau University of Technology
- Bauhaus-University of Weimar

Austria

- University of Applied Sciences St. Pölten
- University of Applied Sciences Campus Wien
- University of Agriculture Wien

În concluzie, modelul de studiu descris în cazul institutului INCHER-Kassel pare să fie optim nu doar pentru obținerea unor rate de răspuns adecvate, dar și pentru furnizarea unei imagini reale a relației dintre calitatea și relevanța programelor de studii oferite de instituțiile de învățământ superior, pe de-o parte, și cerințele identificate pe piața muncii, pe de altă parte. Avantajul este dat de faptul că permite corelarea datelor cantitative privind evoluția profesională (intervalul de timp necesar pentru găsirea primului loc de muncă, frecvența schimbărilor, desfășurarea activității în

domeniul de specializare sau nu, salariu etc.) cu evaluările individuale, subiective, privind tranziția și succesul pe piața muncii.

Absolventul furnizează informații care permit analiza relației dintre competențele dobândite și a cele necesare în diferite momente ale carierei sale. Intervalul dintre cele două faze ale studiului poate fi adaptat în funcție de particularitățile domeniului de specializare, dar și de durata ciclului de studii. De exemplu, intervalul de aproximativ patru ani permite evaluări ale dinamicii pieței muncii, cu posibile modificări curriculare care să asigure o rată a angajabilității adecvată, prin adaptare la nevoile de formare ale angajatorilor.

Analiza rezultatelor studiilor, efectuate sistematic la nivelul unui eșantion reprezentativ de absolvenți ai tuturor instituțiilor de învățământ superior acreditate, poate fi utilizată ca bază a activității centrelor de consiliere și orientare în carieră.

3. Analiza rapoartelor de țară realizate de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, OECD

3.1. Germania

Germania reprezintă una din țările în care rata șomajului a scăzut continuu în intervalul 2005-2012, pentru toate nivelurile de educație. În anul 2014, procentul absolvenților de învățământ terțiar care erau angajați era cu 5% mai mare decât media țărilor membre OECD (55%, comparativ cu 83%)²².

Tabelul 3.1. Indicatori relevanți pentru învățământul terțiar din Germania

(extras din Raportul de țară OECD, 2014)

Indicator	Germania		Media OECD		Media UE21		Poziția în cadrul țărilor membre sau partener OECD (ordine descrescătoare)
Anul	2012	2000	2012	2000	2012	2000	
Procent din populație care a ajuns în învățământul terțiar (%)							
25-64 de ani	28	23	33	22	29	20	24/37
25-34 de ani	29	22	40	26	37	24	28/36
55-64 de ani	26	20	25	15	22	14	17/36
Procentul tinerilor din prezent care intenționează să urmeze un program de studii universitare	31	18	38	28	38	27	19/27
Anul	2012	2008	2012	2008	2012	2008	
Rata șomajului în rândul absolvenților de învățământ terțiar (25-64 de ani, bărbați și femei) (%)	2	3	5	3	6	3	34/36

²² OECD. Germany - Country Note - Education at a Glance 2014: OECD Indicators. 2014.

Rata șomajului în rândul absolvenților de învățământ terțiar (25-64 de ani, femei) (%)	3	4	5	4	6	4	33/35
--	---	---	---	---	---	---	-------

În perioada crizei economice (2008-2011), alocările bugetare pentru sistemul de învățământ au crescut cu 10%, pe fondul unei creșteri medii a produsul intern brut de 2%. Pentru același interval, atât numărul de înscrierile în ciclul superior de învățământ cât și costurile per student au crescut cu 17, respectiv 14%.

Deși ocupă locul trei din punct de vedere al internaționalizării studiilor superioare (după Statele Unite ale Americii și Marea Britanie), raportul OECD remarcă o scădere de 3% a cotei de studenți străini (până la 18%, respectiv 93000 de studenți în 2014, conform Raportului Comisiei Europene *Education and Training Monitor 2016 - Germany*). Procentul de înscriere în învățământul superior în anul 2015 a fost în continuare sub media Uniunii Europene (32.3%, comparativ cu 38.7%, pentru intervalul de vârstă 30-34 de ani), dar fără diferențe semnificative între bărbați și femei (32.2%, respectiv 32.2%)²³.

Angajabilitatea absolvenților a fost de 93.3% (peste media Uniunii Europene, 81.9%), iar traseul profesional este dependent de domeniul de specializare. Două treimi din absolvenții domeniilor de științe aplicate se angajează după obținerea diplomei de licență, iar pentru celelalte domenii de specializare, două treimi își continuă studiile în ciclul de masterat.

²³ Comisia Europeană. Education and Training Monitor 2016 - Germany.

3.2. Austria

Alocarea bugetară pentru învățământul terțiar din **Austria** este una dintre cele mai mari din Uniunea Europeană²⁴. Costurile estimate, directe și indirecte, sunt cu aproximativ 68000 USD mai mari, comparativ cu cele din învățământul primar sau secundar. La nivelul anului 2014, se estima că peste 80% din absolvenții de studii superioare sunt angajați, cu 30% mai mari față de cei care au finalizat ciclul primar sau secundar, pentru intervalul de vârstă cuprins între 25 și 64 de ani. Programele de studii universitare din Austria sunt foarte atractive la nivel internațional, procentul de studenți străini fiind de 15%.

Somajul în rândul tinerilor este extrem de redus, un rol important avându-l Serviciul Public de Angajare care beneficiază de o alocare de fonduri adecvată²⁵. Pe pagina de internet a acestei instituții sunt disponibile statistici lunare, fără evidențierea situației absolvenților învățământului superior (un exemplu de informații publice fiind redat în tabelul următor).

Trei universități din Austria sunt menționate în grupul instituțiilor de învățământ terțiar care aplică metodologia INCHER-Kassel: *University of Applied Sciences St. Pölten*, cu monitorizare la nivelul anului universitar 2014-2015, respectiv *University of Applied Sciences Campus Wien* și *University of Agriculture Wien*, cu participare continuă începând din anul 2012²⁶.

Totodată, se remarcă adoptarea unui sistem de finanțare bazat pe performanța instituțională, ca parte a acordurilor cu guvernul federal. Raportările („Intellectual Capital Report”) au devenit obligatorii încă din anul 2006²⁷. Acestea includ planuri de dezvoltare și evaluări, inclusiv din punct de vedere al sistemului de asigurare a calității. Anterior, la nivel instituțional și departamental, au fost efectuate studii pilot, de definire a obiectivelor, formulare a strategiilor și prezentare a informațiilor relevante pentru management²⁸.

²⁴ OECD. Austria - Country Note - Education at a Glance 2014: OECD Indicators. 2014.

²⁵ Kopf J. 2014. Youth Unemployment – How Do The Austrians Do It?. Disponibil la: <https://www.socialeurope.eu/2014/03/youth-unemployment-austrians/>.

²⁶ KOAB Projektbeschreibung 2016/2017. Absolventenbefragung des prüfungsjahrgangs 2015. Ianuarie 2016.

²⁷ Klemenčič M, Šćukanec N, Komljenović J. Decision support issues in central and eastern Europe. In: Webber KL, Calderon AJ. Institutional Research and Planning in Higher Education: Global Contexts and Themes. Routledge, 2015.

²⁸ Renzl B. Intellectual capital reporting at universities - The Austrian approach. J. Learning and Intellectual Capital 2006;3(3):293-309.

Tabelul 3.2. Statistică privind piața muncii din Austria la finalul lunii mai 2017
(preluare de pe pagina de internet a Serviciului Public de Angajare din Austria²⁹)

Regiune	Șomeri			Șomajul în rândul tinerilor*)		Șomajul în rândul celor cu vârsta de cel puțin 50 de ani	
	fără loc de muncă	înregistrați		Absolut	Procent din total șomeri	Absolut	Procent din total șomeri
	Total	Bărbați	Femei				
Burgenland	8,042	4,179	3,863	754	9.4%	3,121	38.8%
Carinthia	20,447	10,477	9,970	2,227	10.9%	6,453	31.6%
Lower Austria	53,371	29,121	24,250	5,298	9.9%	19,289	36.1%
Upper Austria	34,671	18,748	15,923	4,410	12.7%	10,919	31.5%
Salzburg	14,313	7,343	6,970	1,897	13.3%	4,343	30.3%
Styria	35,690	19,285	16,405	3,866	10.8%	11,420	32.0%
Tirol	22,879	10,639	12,240	2,781	12.2%	7,030	30.7%
Vorarlberg	9,743	5,121	4,622	1,205	12.4%	3,042	31.2%
Vienna	118,866	68,392	50,474	11,745	9.9%	32,178	27.1%
Total	318,022	173,305	144,717	34,183	10.7%	97,795	30.8%
Aprilie 2017	337,923	185,904	152,019	37,365	11.1%	102,520	30.3%
Mai 2016	334,389	184,958	149,431	40,704	12.2%	93,859	28.1%
Evoluție 2017/2016							
Absolut	- 16,367	- 11,653	- 4,714	- 6,521	- 0.014	+ 3,936	+ 0.027
Procentual	- 4.9%	- 6.3%	- 3.2%	- 16.0%		+ 4.2%	

Sursa: AMS Austria, HV; *) mai puțin de 25 de ani; **) șomeri pentru mai mult de un an; ***) provizoriu

²⁹ Arbeitsmarktservice Österreich, pagina de internet disponibilă la adresa: <http://www.ams.at/en/public-employment-service-austria-ams/statistics>.

Tabelul 3.2. Statistică privind piața muncii din Austria la finalul lunii mai 2017
(.. continuare)

Regiune	Șomajul pe termen lung **)		Rata șomajului		Posturi vacante	Persoane în căutare de posturi de ucenie	Posturi de ucenie vacante
	Absolut	Procent din total șomeri					
			Mai 2017***)	Mai 2016			
Burgenland	1,702	21.2%	7.2%	7.9%	1,165	91	51
Carinthia	4,007	19.6%	8.8%	9.5%	3,901	452	330
Lower Austria	13,453	25.2%	8.0%	8.3%	8,703	759	509
Upper Austria	6,025	17.4%	5.1%	5.5%	15,996	409	735
Salzburg	1,216	8.5%	5.4%	5.7%	5,694	274	653
Styria	7,307	20.5%	6.6%	7.4%	7,586	711	579
Tirol	1,787	7.8%	6.7%	7.3%	6,136	231	837
Vorarlberg	827	8.5%	5.8%	6.0%	3,289	250	163
Vienna	22,659	19.1%	12.5%	13.2%	7,388	1,470	415
Total	58,983	18.5%	8.0%	8.5%	59,858	4,647	4,272
Aprilie 2017	59,250	17.5%	8.6%		55,530	4,996	4,274
Mai 2016	54,629	16.3%	8.5%		41,591	4,967	3,222
Evoluție 2017/2016							
Absolut	+ 4,354	+ 2.2%	- 0.5%		+ 8,26	- 320	+ 1,050
Procentual	+ 8.0%				+ 43.9%	- 6.4%	+ 32.6%

Sursa: AMS Austria, HV; *) mai puțin de 25 de ani; **) șomeri pentru mai mult de un an; ***) provizoriu

Tabelul 3.3. Indicatori relevanți pentru învățământul terțiar din Austria

(extras din Raportul de țară OECD, 2014)

Indicator	Austria		Media OECD		Media UE21		Poziția în cadrul țărilor membre sau partener OECD (ordine descrescătoare)
	2012	2005	2012	2005	2012	2005	
Procent din populație care a ajuns în învățământul terțiar (%)							
25-64 de ani	20	14	33	22	29	20	29/37
25-34 de ani	23	14	40	26	37	24	33/36
55-64 de ani	17	10	25	15	22	14	26/36
Procentul tinerilor din prezent care intenționează să urmeze un program de studii universitare	39	15	38	28	38	27	16/27
Anul	2012	2008	2012	2008	2012	2008	
Rata șomajului în rândul absolvenților de învățământ terțiar (25-64 de ani, bărbați și femei) (%)	2	2	5	3	6	3	35/36
Rata șomajului în rândul absolvenților de învățământ terțiar (25-64 de ani, femei) (%)	2	2	5	4	6	4	34/35

3.3. Polonia

Obiective **Poloniei** legate de îmbunătățirea calității și corelarea programelor de studii cu solicitările pieței muncii au fost descrise în Strategia pentru Dezvoltarea Capitalului Uman 2020 publicată în anul 2013. În acest context, monitorizarea traseului profesional al absolvenților învățământului superior va fi realizată prin analiza datelor furnizate de sistemul de asigurări sociale.

Raportul de țară OECD³⁰ descrie această inițiativă ca parte a reformelor începute în anul 2011 și în strânsă legătură cu politicile referitoare la calificările profesionale: *Cadrului Național al Calificărilor pentru Învățământul Superior (2006), Cadrul de calificări polonez (2008) (aliniat la standardele europene), Sistemul calificărilor integrate (2016) Validarea și asigurarea calității, care acoperă și sectorul educației non-formale. (...) Programul de Dezvoltare a Competenței (2015) își propune să dezvolte abilitățile transversale ale tuturor studenților din învățământul superior, prin metode de predare modernizate, inclusiv noile tehnologii, sisteme modulare și studiile interdisciplinare.*

Obligativitatea furnizării de sprijin în consilierea și orientarea în carieră a fost extinsă la învățământul secundar din anul 2013. O particularitate a sistemului polonez de studii superioare este procentul mare de universități private, care atrag 25% din numărul total de studenți. Între anii 2000 și 2014, numărul de absolvenți de învățământ superior a crescut de peste 2.5 ori până la 27%, cu discrepanțe majore între segmentele de vârstă 25-34 de ani și, respectiv, 55-64 de ani³⁰.

³⁰ OECD, Education Policy Outlook: Poland, noiembrie 2015. Disponibil la: www.oecd.org/education/policyoutlook.htm.

Tabelul 3.4. Indicatori relevanți pentru învățământul terțiar din Polonia
(extras din Raportul de țară OECD, 2014)

Indicator	Polonia		Media OECD		Media UE21		Poziția în cadrul țărilor membre sau partener OECD (ordine descrescătoare)
Anul	2012	2000	2012	2000	2012	2000	
Procent din populație care a ajuns în învățământul terțiar (%)							
25-64 de ani	25	11	33	22	29	20	27/37
25-34 de ani	41	14	40	26	37	24	17/36
55-64 de ani	13	10	25	15	22	14	31/36
Procentul tinerilor din prezent care intenționează să urmeze un program de studii universitare							
Anul	2012	2008	2012	2008	2012	2008	
Rata șomajului în rândul absolvenților de învățământ terțiar (25-64 de ani, bărbați și femei) (%)	5	3	5	3	6	3	13/36
Rata șomajului în rândul absolvenților de învățământ terțiar (25-64 de ani, femei) (%)	5	3	5	4	6	4	11/35

3.4. Cehia

Republica Cehă a lansat în anul 2007 o Strategie dedicată corelării dintre competențele dobândite în sistemul de învățământ și nevoile identificate pe piața muncii³¹. În cadrul strategiei Europe 2020, obiectivul specific este creșterea procentului de absolvenți ai învățământului terțiar la 32%, pentru segmentul de vârstă cuprins între 30 și 34 de ani. Reformele inițiate pentru sistemul universitar³² au ca scop declarat *creșterea calității, relevanței, deschiderii și eficienței finanțării*.

În planul strategic pentru intervalul 2011-2015 este descrisă succint evoluția pieței muncii după momentul aderării la Uniunea Europeană și schimbările considerabile survenite pe fondul crizei economice. Sunt făcute referiri la studii disponibile care au semnalat diferențe de angajabilitate între absolvenții universităților, *determinate, într-o oarecare măsură, de factori externi, cum ar fi calitatea (absolvenților) sau situația pe piața regională a muncii*.

O influență majoră este atribuită instituțiilor de învățământ, nu doar prin conținutul curricular, dar și prin *standardele muncii pedagogice și defalcarea studenților în funcție de domeniul de studiu*. Se consideră necesare analize periodice ale tranziției pe piața muncii, unde au fost identificate riscuri de dezechilibre. Unul dintre obiectivele stabilite este *creșterea responsabilității instituțiilor de învățământ superior pentru angajabilitatea absolvenților*.

³¹ OECD. Education Policy Outlook: Czech Republic. June 2013.

³² The Strategic Plan for the Scholarly, Scientific, Research, Development, Innovation, Artistic and Other Creative Activities of Higher Education Institutions for 2011-2015. Disponibil la adresa: <http://www.msmt.cz/file/11792?file=11792&lang=2>.

Tabelul 3.5. Indicatori relevanți pentru învățământul terțiar din Cehia
(extras din Raportul de țară OECD, 2014)³³

Indicator	Cehia		Media OECD		Media UE21		Poziția în cadrul țărilor membre sau partener OECD (ordine descrescătoare)
	2012	2005	2012	2005	2012	2005	
Procent din populație care a ajuns în învățământul terțiar (%)							
25-64 de ani	19	11	33	22	29	20	30/37
25-34 de ani	28	11	40	26	37	24	30/36
55-64 de ani	13	9	25	15	22	14	30/36
Anul	2012	2008	2012	2008	2012	2008	
Procentul tinerilor din prezent care intenționează să urmeze un program de studii universitare	40	14	38	28	38	27	15/27
Rata șomajului în rândul absolvenților de învățământ terțiar (25-64 de ani, bărbați și femei) (%)	3	2	5	3	6	3	33/36
Rata șomajului în rândul absolvenților de învățământ terțiar (25-64 de ani, femei) (%)	3	2	5	4	6	4	29/35

Rolul organismelor guvernamentale a fost acela de a organiza o evaluare a datelor referitoare la angajabilitate. Informațiile colectate aveau să fie utilizate atât în cadrul evaluărilor instituționale, cât și pentru stabilirea nivelului de finanțare de la buget (modificarea criteriilor privind finanțarea de bază). Alte roluri atribuite au fost:

³³ OECD. Czech Republic - Country Note - Education at a Glance 2014: OECD Indicators. 2014.

-pregătirea de programe de susținere a inserției absolvenților învățământului superior în domenii precum cercetarea aplicată, dezvoltarea experimentală și implementare a inovației (...);

-corelarea între domeniul de specializare al absolvenților programelor de licență și categoria de salarizare, în cazul angajărilor în sistemul public, alături de organizarea de întâlniri cu Ministerul Muncii și Problemelor Sociale;

-promovarea unei imagini de specialiști competenți în domeniul respectiv pentru absolvenții programelor de licență;

-corelarea între cerințele legale privind activitățile reglementate sau locurile de muncă din sectorul public și calificările sau competențele dobândite prin programele de studii;

-îmbunătățirea calității activităților educaționale.

Recomandările pentru instituțiile de învățământ superior au fost:

-modificarea programelor de studii considerând nevoile identificate la nivelul societății și angajabilitatea absolvenților;

-stabilirea și consolidarea legăturilor cu potențialii angajatori; coordonarea eforturilor la nivel instituțional cu cele asumate la nivel ministerial.

Planurile naționale anterioare considerau angajabilitatea absolvenților din învățământul terțiar ca un indicator secundar în evaluarea calității³⁴, întrucât nu erau semnalate dificultăți în inserția acestora pe piața muncii, iar între cererea și oferta de locuri de muncă exista un oarecare echilibru. Reformele amintite anterior au fost facilitate de implementarea prealabilă a unor programe de dezvoltare, prin proiecte finanțate la nivelul universităților. În lipsa unor platforme de monitorizare a angajabilității, rolul central a revenit Ministerului Muncii și Problemelor Sociale care, prin Birourile Locale de Muncă și în colaborare cu Oficiul Statistic național, realiza studii statistice care nu aveau ca țintă principală absolvenții învățământului terțiar.

³⁴ OECD Thematic review of tertiary education. Country Background Report for Czech Republic. Centre for Higher Education Studies Ministry of Education, Youth and Sports Czech Republic. February 2006

Anchete sociologice dedicate inserției pe piața muncii sunt efectuate de către universități, direct sau prin intermediul unor institute proprii (de exemplu, raportul menționează Centrul de Politici Educaționale al Universității Carol din Cehia). Informațiile colectate sunt utilizate pentru modificarea programelor de studii sau în cadrul activităților de consiliere și orientare în carieră.

3.5. Slovacia

În cazul Slovaciei³⁵, pentru intervalul 2000-2012, raportul de țară al OECD subliniază creșterea procentului de populație cu studii superioare de la 10 la 19%. În același timp, absolvenții învățământului secundar au dificultăți majore de angajare, rata șomajului pentru segmentul de vârstă 25-64 de ani fiind de 42%, cel mai mare procent la nivelul țărilor membre OECD. Câștigurile salariale sunt de 1.7 ori mai reduse, comparativ cu cele ale absolvenților învățământului terțiar. Nivelul cheltuielilor din educație este de 4.4% din produsul intern brut, comparativ cu 6.1% media la nivel OECD și în scădere cu 0.4% față de anul 2009. Participarea la programe de învățământ superior în anul 2014 a fost de 26.9% (30% pentru segmentul de vârstă 25-34 de ani), cu 11% mai mică decât media la nivelul Uniunii Europene³⁶, ținta stabilită în cadrul strategiei Europe 2020 fiind de 40%. Aproximativ 14% dintre studenți (cu vârsta cuprinsă între 25 și 64 de ani) participă la programe de studii în afara țării, mult peste media la nivelul țărilor membre OECD, 2%. Provocări specifice^{36, 37} sunt legate de integrarea populației rroma, persistența inegalităților sociale (care se reflectă și în nivelul de educație), nivelul scăzut de salarizare din sistemul de învățământ (în pofida unei creșteri de 5% pentru intervalul 2013-2015) și necesitatea implementării unor reforme curriculare, inclusiv prin interacțiunea cu potențialii angajatori, pentru o corelare mai bună cu dinamica pieței muncii.

Raportul menționează adoptarea unor noi politici în domeniul consilierii și orientării în carieră, destinate în special învățământului vocational și având ca obiectiv creșterea angajabilității. Implementarea se realizează prin intermediul unui proiect național cofinanțat din fonduri europene, iar în anul 2015 grupul țintă a fost format din 400 de consilieri. Metodologia de instruire a fost elaborată pe baza unui studiu al stadiului actual al serviciilor de consiliere și orientare în carieră, care au implicat diferiți actori de pe piața muncii.

³⁵ OECD. Slovak Republic - Country Note - Education at a Glance 2014: OECD Indicators. 2014.

³⁶ OECD, Education Policy Outlook: Slovak Republic, noiembrie 2015. Disponibil la: www.oecd.org/education/policyoutlook.htm.

³⁷ Comisia Europeană. Commission Staff Working Document. Country Report Slovakia 2015. SWD(2015) 44 final/2.

În cadrul procesului de reformă se înscriu și introducerea învățământului vocațional în sistem dual sau implementarea *Strategiei de Informatizare a Sectorului Educațional 2020 (Digipedia 2020)*. Această strategie definește calea de aliniere a sectorului educațional (slovac) la tendințele internaționale de digitalizare și de a pregăti studenții cu abilitățile tehnologiei informației și comunicațiilor cerute pe piața muncii. Obiectivele principale includ furnizarea de materiale educaționale și materiale didactice digitale (de ex. table interactive), materiale de învățare complet digitalizate și accesul la lumea digitală pentru toți studenții. În privința învățământului vocațional, raportul OECD confirmă faptul că angajabilitatea este unul dintre criteriile considerate pentru calculul nivelului de finanțare din anul 2015/2016. Ministerul Educației identifică domeniile de interes în baza unor ghiduri, iar alocările bugetare pe student sunt mai mari în cazul specializărilor pentru care s-a observat un deficit pe piața muncii.

Ca o consecință a modificării din 2013 a Legii Educației Superioare, în anul 2015, procesul de acreditare a instituțiilor de învățământ superior s-a desfășurat conform unei metodologii mai stricte și complexe, axate pe evaluarea sistemului intern de control al calității. Reacreditarea are loc la un interval de 6 ani, prin analiza procesului de învățământ, a personalului și a bazei materiale, precum și a activităților de cercetare-dezvoltare, cu un accent sporit pe acestea din urmă. Noile programe sunt aprobate în baza unor aplicații individuale. Se remarcă implementarea de către Comisia de Acreditare a unor analize a competenței instituțiilor de învățământ superior în acordarea titlurilor universitare, precum și intenția de flexibilizare a carierelor academice, prin deschiderea față de candidați din afara țării și față de cei care au profesat în domenii industriale relevante pentru domeniul de studiu.

Tabelul 3.6. Indicatori relevanți pentru învățământul terțiar din Slovacia
(extras din Raportul de țară OECD, 2014)

Indicator	Slovacia		Media OECD		Media UE21		Poziția în cadrul țărilor membre sau partener OECD (ordine descrescătoare)
Anul	2012	2000	2012	2000	2012	2000	
Procent din populație care a ajuns în învățământul terțiar (%)							
25-64 de ani	19	10	33	22	29	20	31/37
25-34 de ani	17	11	40	26	37	24	31/36
55-64 de ani	24	8	25	15	22	14	28/36
Procentul tinerilor din prezent care intenționează să urmeze un program de studii universitare	44	m	38	28	38	27	10/27
Anul	2012	2008	2012	2008	2012	2008	
Rata șomajului în rândul absolvenților de învățământ terțiar (25-64 de ani, bărbați și femei) (%)	6	3	5	3	6	3	9/36
Rata șomajului în rândul absolvenților de învățământ terțiar (25-64 de ani, femei) (%)	7	4	5	4	6	4	7/35

Sistemul de finanțare a învățământului superior a fost stabilit în anul 2002, fiind ulterior modificat în urma unor evaluări periodice. Bugetul este compus în cea mai mare parte din alocări din fonduri publice, cu posibilitatea de realocare a sumelor necheltuite, la care se adaugă finanțări pentru proiecte de îmbunătățire a infrastructurii, educaționale sau de cercetare sau burse pentru studenți.

Concluzii

Informațiile sintetizate în cele trei capitole anterioare confirmă existența unor diferențe majore la nivelul celor cinci țări alocate atât din puncte de vedere al sistemului educațional, cât și al mediului economic. Reformele inițiate de cele trei țări care au aderat la Uniunea Europeană în anul 2004 au ca obiectiv o mai bună corelare între programele de studii, competențele dobândite de absolvenți și cerințele identificate pe piața muncii. De remarcat faptul că indicatorul angajabilitate devine tot mai important în calculul alocărilor bugetare pentru instituțiile de învățământ terțiar, solicitând atât din partea universităților cât și din partea forurilor guvernamentale implementarea rapidă a unor instrumente de monitorizare la nivel național.

Dezvoltarea unor cluster-e care antrenează un număr mare de specialiști în anumite domenii poate genera o creștere temporară a angajabilității la nivel regional. În prezent, cu excepția Germaniei, monitorizarea traseului profesional se realizează pe baza unor studii ad-hoc, iar acestea pot furniza, în cel mai bun caz, o imagine a stadiului actual, mai puțin o proiecție adecvată asupra evoluției pieței muncii.

Metodologiile BAP și Incher-Kassel reprezintă două cazuri de bună practică în domeniu, iar utilizarea acestora din urmă în cadrul studiului Absolvenți pe piața muncii realizat în România creează premisele unor analize standardizate și periodice la nivel național. Prima cerință este menținerea unei baze de date actualizate referitoare la absolvenți. Impactul programelor de studii poate fi analizat doar prin corelarea informațiilor cantitative referitoare la traseul profesional (nivel de salarizare, timpul necesar găsirii primului loc de muncă, durata de angajare și frecvența schimbării locului de muncă) cu cele calitative, subiective (opinia absolventului cu privire la condițiile și relevanța programelor de studiu, perspectiva angajatorului asupra competențelor dobândite, generale sau specifice domeniului de activitate). Cele două metodologii permit extinderea aplicabilității de la nivel regional la nivel național. În plus, secțiuni distincte ale chestionarelor utilizate vizează în mod specific natura și cauzele fenomenelor de abandon.

Rolul agențiilor guvernamentale este deosebit de important. Pe lângă monitorizarea inserției absolvenților pe piața muncii, acestea trebuie să impună și un anumit set de date care trebuie

colectate și analizate periodic. În același timp, existența unor institute sau centre acreditate, care pot oferi servicii conform unei metodologii standardizate este esențială pentru a asigura relevanța datelor. Cele două exemple prezentate în cazul Germaniei reprezintă modele de studii regionale care, prin numărul de universități care participă, pot genera analize privind contextul național.

Centralizarea activităților nu reprezintă o încălcare a principiilor autonomiei universitare. Dezvoltarea de metodologii individualizate reduce gradul de standardizare al informațiilor colectate și face dificilă analiza impactului politicilor educaționale la nivel regional sau național. Fragmentarea forurilor guvernamentale care mediază, inclusiv prin finanțare, colaborarea între universități și angajatori, pare să reprezinte o limitantă a inserției absolvenților. Desfășurarea de proiecte de cercetare-dezvoltare în parteneriate este o parte integrantă din obiectivele strategice ale instituțiilor de învățământ terțiar, în strânsă legătură cu finanțarea din surse alternative.

Un aspect important este desfășurarea acestor evaluări în două faze. Intervalul de timp de 3-4 ani dintre cele două evaluări ale absolvenților aceleiași promoții, ajustat în funcție de caracteristicile domeniului de specializare, este esențial pentru interpretarea corectă a relației dintre calitatea procesului educațional, participarea la programe postuniversitare sau de specializare, dinamica pieței muncii, dificultățile inițiale de inserție pe piața muncii și succesul profesional.

Adoptarea unor indicatori de performanță instituțională în calculul cărora se regăsesc date cantitative legate de inserția absolvenților pe piața muncii este corelată cu intervale de evaluare, specificate în acorduri semnate de universități cu forurile guvernamentale. Intervalul de trei ani adoptat în Austria poate fi interpretat și în relație cu prognozele asupra evoluției pieței muncii, respectiv cu adaptarea programelor de studii (sistemul 3-2-3) și evaluarea adecvată a relevanței acestora. Componenta normativă, corespunzătoare numărului de studenți înscriși, este majoritară în finanțările din Cehia, iar impactul angajabilității absolvenților în managementul universitar este mai redus.

Există numeroase inițiative de dezvoltare și implementare a unor sisteme de prognoză asupra aptitudinilor și competențelor solicitate de piața forței de muncă, alături de elaborarea unor standarde de calificare. Totodată, este deosebit de importantă dezvoltarea de parteneriate, nu doar cu mediul economic (prin intensificarea programelor de practică și internship). Rețele interinstituționale din Germania și Austria permit schimbul de bune practici și înțelegerea

adecvată a contextului regional și național, esențială pentru adaptarea programelor de studii la realitățile mediului economic.

Implementarea unui sistem dual de învățământ superior aduce avantaje considerabile tuturor actorilor, însă reprezintă un proces dificil și de durată. În primul rând, solicită deschidere și sprijin din partea forurilor guvernamentale. Parteneriatul cu angajatorii impune negocieri și se traduce în reorganizări, cu integrarea unor stagii de practică extinse în planurile de învățământ, intercalate cu cele de predare din mediul academic.

Monitorizarea traseului profesional al absolventului este aparent facilitată de caracterul aplicativ al colaborării, iar relevanța formării este crescută, întrucât angajatorul beneficiază de o pregătire adecvată a resursei umane. Întreprinderile mici și mijlocii dispun de un număr limitat de posturi, ceea ce justifică doar în mică măsură modificările curriculare. Marii angajatori pot genera schimbări profunde, riscul major fiind monopolizarea politicilor educaționale și limitarea ariei de inserție a absolvenților, în special în cazul instituțiilor care oferă specializări într-un domeniu îngust.

Consilierea și orientarea în carieră reprezintă o componentă importantă a politicilor de creștere a angajabilității, însă procedurile diferă de la o țară la alta. În unele cazuri, activitățile dispun de un cadru de reglementare oficial, dezvoltat și implementat la nivel regional sau național, iar în altele, se remarcă un grad extins de autonomie. Finanțarea din fonduri structurale europene a constituit o oportunitate de formare a resursei umane necesare centrelor sau departamentelor de specialitate.

Este posibil ca participarea în studiile realizate la nivel european sau internațional, descrisă succint în prezenta lucrare, să fi influențat substanțial dezvoltarea instrumentelor de monitorizare la nivelul universităților participante, în special în lipsa unor platforme naționale. Adaptarea la specificul instituțional sau local poate fi un proces de lungă durată, întrucât existența unor chestionare sau platforme impune atât metode de analiză a datelor primare, cât și proceduri clare de integrare a rezultatelor în politicile de calitate ale universităților.

O ultimă concluzie este legată de transpunerea regională a metodologiilor a căror fezabilitate a fost dovedită în timp. Extinderea modelelor germane de monitorizare, dar și de organizare a procesului educațional, este evidentă în spațiul central și est european (în special pe filieră austriacă). Integrarea procedurilor și a indicatorilor este însă diferită. Structura responsabilă de

realizarea studiilor poate fi guvernamentală sau instituțională. Ponderea în analiza sistemului de calitate și, eventual, în stabilirea alocării fondurilor de la buget, este diferită. Uneori, reformele implementate implică evaluări la intervale mari de timp (de exemplu, 6 ani în cazul Slovaciei), punând un accent deosebit pe activitățile de cercetare-dezvoltare. Caracterul aplicativ al acestora este esențial, din perspectiva transferului absolventului către angajator. În cazul posturilor din sistemul public, Cehia intenționează efectuarea de analize între domeniul de specializare și categoria de salarizare, precum și între competențele dobândite și legislația specifică activităților reglementate, însă doar evaluările sistemice, incluzând sectorul privat, eventual extinse la nivelul pieței europene a muncii, pot genera o imagine adecvată angajabilității ca indicator de performanță.

Bibliografie

Arbeitsmarktservice Österreich, pagina de internet disponibilă la adresa:
<http://www.ams.at/en/public-employment-service-austria-ams/statistics>.

BAP. Pagina de internet a Bayerisches Staatsinstitut für Hochschulforschung und Hochschulplanung, IHF, secțiunea Bayerische Absolventenpanel, disponibilă la adresa:
<http://www.bap.ihf.bayern.de/33/?L=1>.

Cedefop, 2008. Sistem de prognoză a competențelor solicitate pe piața muncii din statele membre ale Uniunii Europene (Cedefop Working paper no. 1, Systems for anticipation of skill needs in the EU Member States, 2008, pag. 28-30)

CEERS. Studiul cu titlul: Careers after Graduation - an European Research Survey, informații disponibile la adresa: <http://www.qtafi.de/index.php/cheers-european-graduate-survey>.

Comisia Europeană. Commission Staff Working Document. Country Report Slovakia 2015. SWD(2015) 44 final/2.

Comisia Europeană. Education and Training Monitor 2016 - Germany.

Davey T, Altmann A, Ebersberger B, Meerman A, Galan-Muros VG. Science-to-Business Marketing Center, apprimo UG, University Industry Innovation Network. Country Reports: The State of University-Business Cooperation in Austria. Part of the DG Education and Culture Study on the Cooperation Between Higher Education Institutions and Public and Private Organizations in Europe. Supported by the European Commission. ISBN: 978-94-91901-04-1 (18.12.2013).

Davey T, Galan-Muros VG, Meerman A, Kusio T. Science-to-Business Marketing Center, apprimo UG, University Industry Innovation Network. Country Reports: The State of University-Business Cooperation in Poland. Part of the DG Education and Culture Study on the Cooperation Between Higher Education Institutions and Public and Private Organizations in Europe. Supported by the European Commission. ISBN: 978-94-91901-00-3 (18.12.2013).

Davey T, Orazbayeva B. Dual Study programmes - the hybrid higher educational programme (UBC).

Eurofound (<https://www.eurofound.europa.eu>). Social partners and the Youth Guarantee: Skills, learning and employability - Q4 2014 (EurWORK topical update), publicat în data de 04.03.2015. Secțiunea: New alliance for German vocational training.

European Commission / EACEA / Eurydice, 2014. Modernisation of Higher Education in Europe: Access, Retention and Employability 2014. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Commission / EACEA / Eurydice, 2014. Modernisation of Higher Education in Europe: Access, Retention and Employability 2016. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Falk S, Reimer M, Sarcletti A. Bavarian State Institute for Higher Education Research and Planning. Overview: Central findings on programme quality and labour market success of Bavarian graduates (studiu asupra absolvenților promoției 2003/2004).

HEGESCO. Studiul cu titlul: Higher Education as a Generator of Strategic Competences, informații disponibile la adresa: <http://www.hegesco.org/index.php>.

HIS. Pagina de internet a companiei Hochschul Informations System eG., disponibilă la adresa: <https://www.his.de/>.

INGRADNET. International Network of Graduate Surveys, informații disponibile la adresa de internet: <http://www.gradnet.org/index.php/>.

Klaster LifeScience Kraków. Pagina de internet disponibilă la adresa: <http://lifescience.pl/>.

Klemenčič M, Šćukanec N, Komljenović J. Decision support issues in central and eastern Europe. In: Webber KL, Calderon AJ. Institutional Research and Planning in Higher Education: Global Contexts and Themes. Routledge, 2015.

KOAB. Proiectul de colaborare Kooperationsprojekt Absolventenstudien, informații disponibile la adresa: <http://koab.uni-kassel.de/en/> (accesată în data de 01.05.2017).

Kopf J. 2014. Youth Unemployment - How Do The Austrians Do It?. Disponibil la: <https://www.socialeurope.eu/2014/03/youth-unemployment-austrians/>.

Kyzlinkova R. Czech Republic: Matching school-leavers' skills to employers' needs. Raport datat 01 mai 2015 și disponibil la adresa: <https://www.eurofound.europa.eu/observatories/eurwork/articles/labour-market/czech-republic-matching-school-leavers-skills-to-employers-needs>.

Meerman A, Galan-Muros VG, Davey T, Baaken T. Science-to-Business Marketing Center, apprimo UG, University Industry Innovation Network. Country Reports: The State of University-Business Cooperation in Germany. Part of the DG Education and Culture Study on the Cooperation Between Higher Education Institutions and Public and Private Organizations in Europe. Supported by the European Commission. ISBN: 978-90-820668-3-8 (05.12.2013).

OECD Thematic review of tertiary education. Country Background Report for Czech Republic. Centre for Higher Education Studies Ministry of Education, Youth and Sports Czech Republic. February 2006

OECD, Education Policy Outlook: Poland, noiembrie 2015. Disponibil la: www.oecd.org/education/policyoutlook.htm.

OECD, Education Policy Outlook: Slovak Republic, noiembrie 2015. Disponibil la: www.oecd.org/education/policyoutlook.htm.

OECD. Austria - Country Note - Education at a Glance 2014: OECD Indicators. 2014.

OECD. Czech Republic - Country Note - Education at a Glance 2014: OECD Indicators. 2014.

OECD. Education Policy Outlook: Czech Republic. June 2013.

OECD. Germany - Country Note - Education at a Glance 2014: OECD Indicators. 2014.

OECD. Slovak Republic - Country Note - Education at a Glance 2014: OECD Indicators. 2014.

Palin S. Gdansk University of Technology: The special purpose vehicle driving GUT commercialisation activities. Strategic development of UBC at the Gdansk University of Technology (UBC).

Pavlin S. Using new thinking to solve life sciences problems in the Kraków region.

REFLEX. Proiectul International Survey Higher Education Graduates, informații suplimentare fiind disponibile la adresa: <http://www.reflexproject.org/>.

Renzl B. Intellectual capital reporting at universities - The Austrian approach. Int. J. Learning and Intellectual Capital 2006;3(3):293-309.

Schomburg H. Concept and Methodology of Tracer Studies - International Experiences. Contribution to the Workshop "Graduates on the Labour Market. Questionnaire Development at the National Level". Sinaia, România (02-04.06.2010).

The Strategic Plan for the Scholarly, Scientific, Research, Development, Innovation, Artistic and Other Creative Activities of Higher Education Institutions for 2011-2015. Disponibil la adresa: <http://www.msmt.cz/file/11792?file=11792&lang=2>.

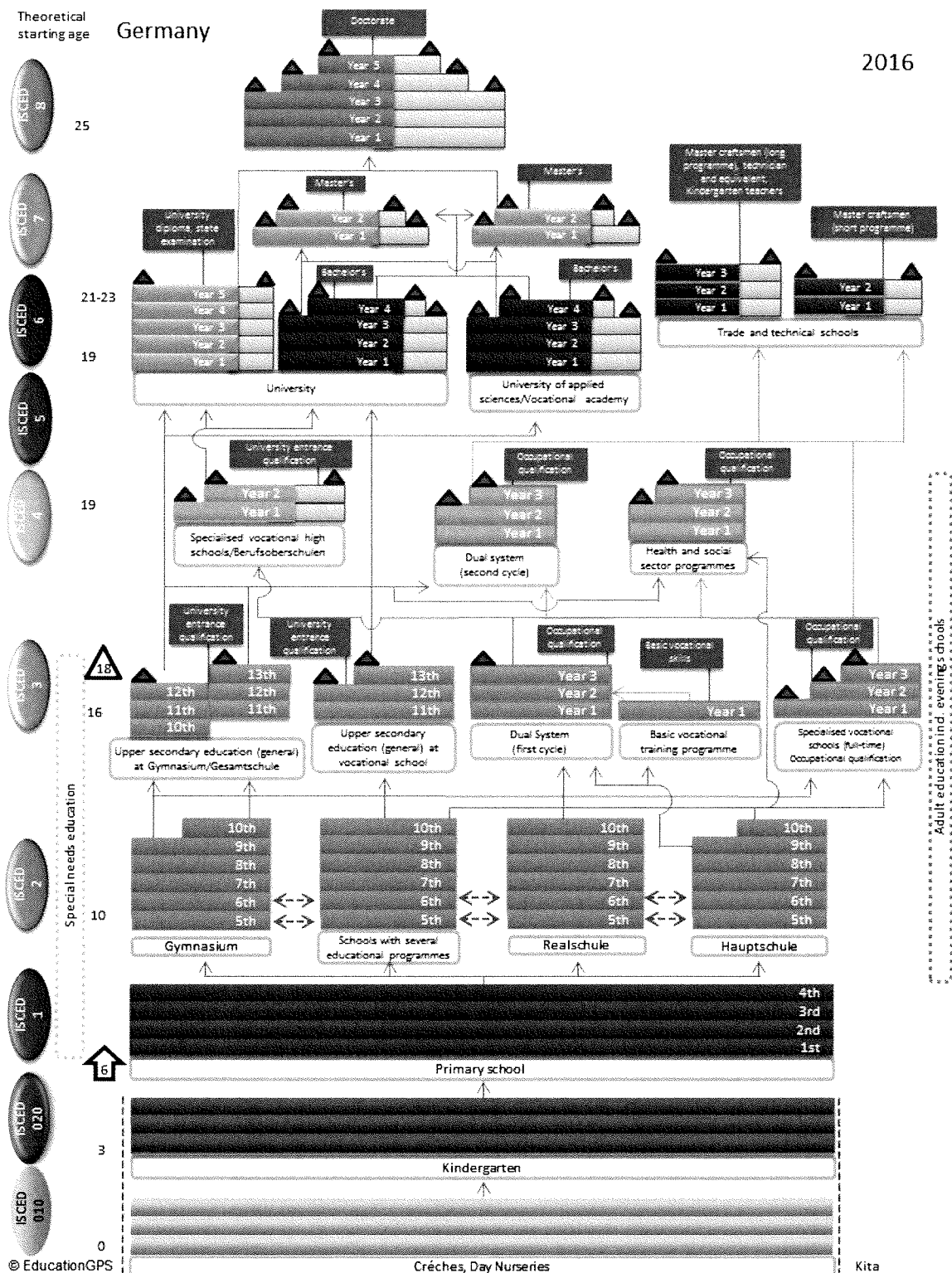
TU Wien, Universitatea Tehnică din Viena. Pagina de internet, secțiunea Alumni & Career, disponibilă la adresa: https://www.tuwien.ac.at/en/almuni_and_career/ (accesată în data de 06.05.2017).

UBC. Pagina de internet a proiectului cu titlul: University-Business Cooperation (UBC), disponibilă la adresa: <https://www.ub-cooperation.eu/>.

UEK. Universitatea Economică din Cracovia. Pagina de internet a Centrului de orientare în carieră, disponibilă la adresa: <http://www.kariery.uek.krakow.pl/> (accesată în data de 06.05.2017).

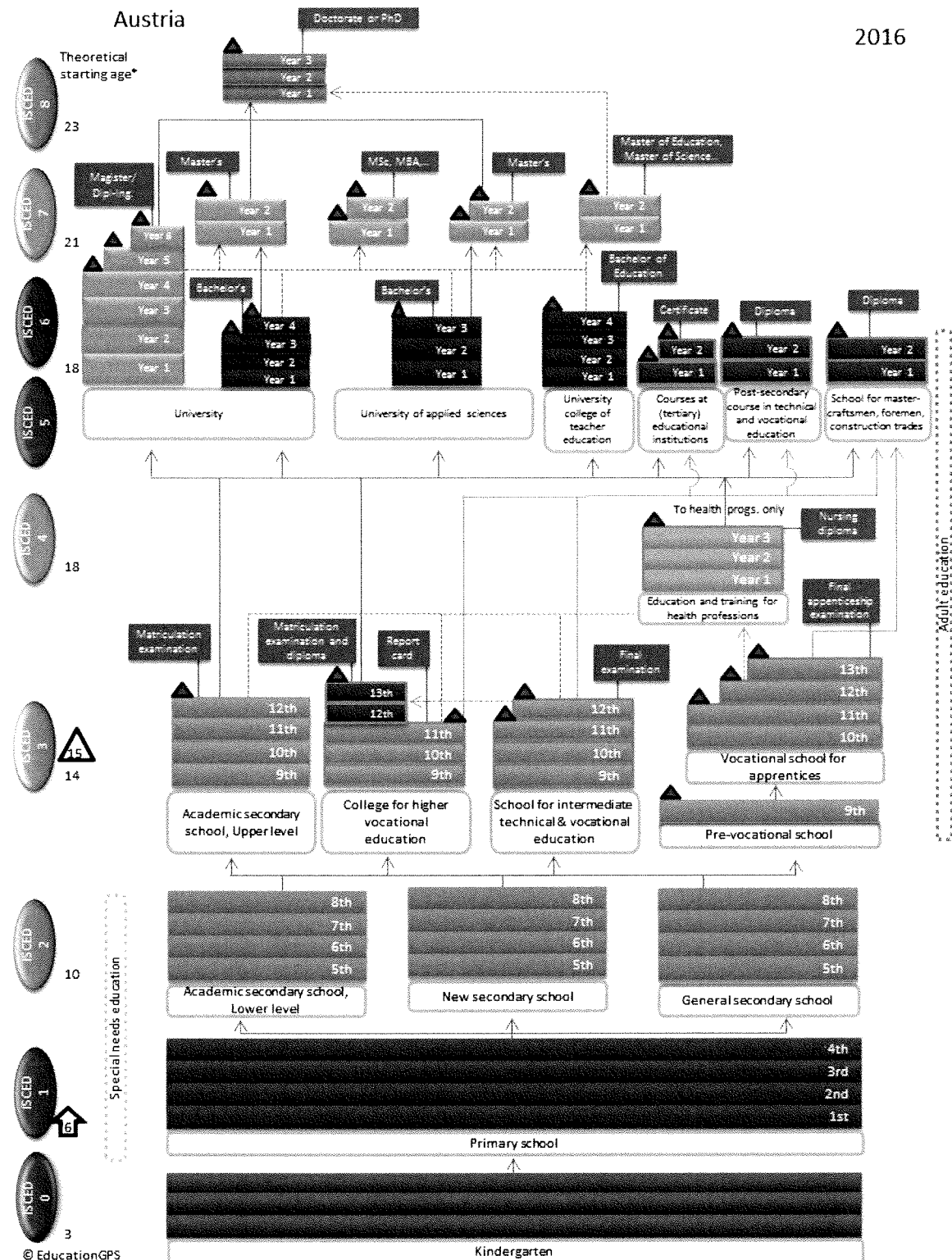
Anexa 1. Structura sistemului educațional din Germania

http://gpseducation.oecd.org/Content/MapOfEducationSystem/DEU/DEU_2011_EN.png

Anexa 2. Structura sistemului educațional din Austria

http://gpseducation.oecd.org/Content/MapOfEducationSystem/AUT/AUT_2011_EN.png

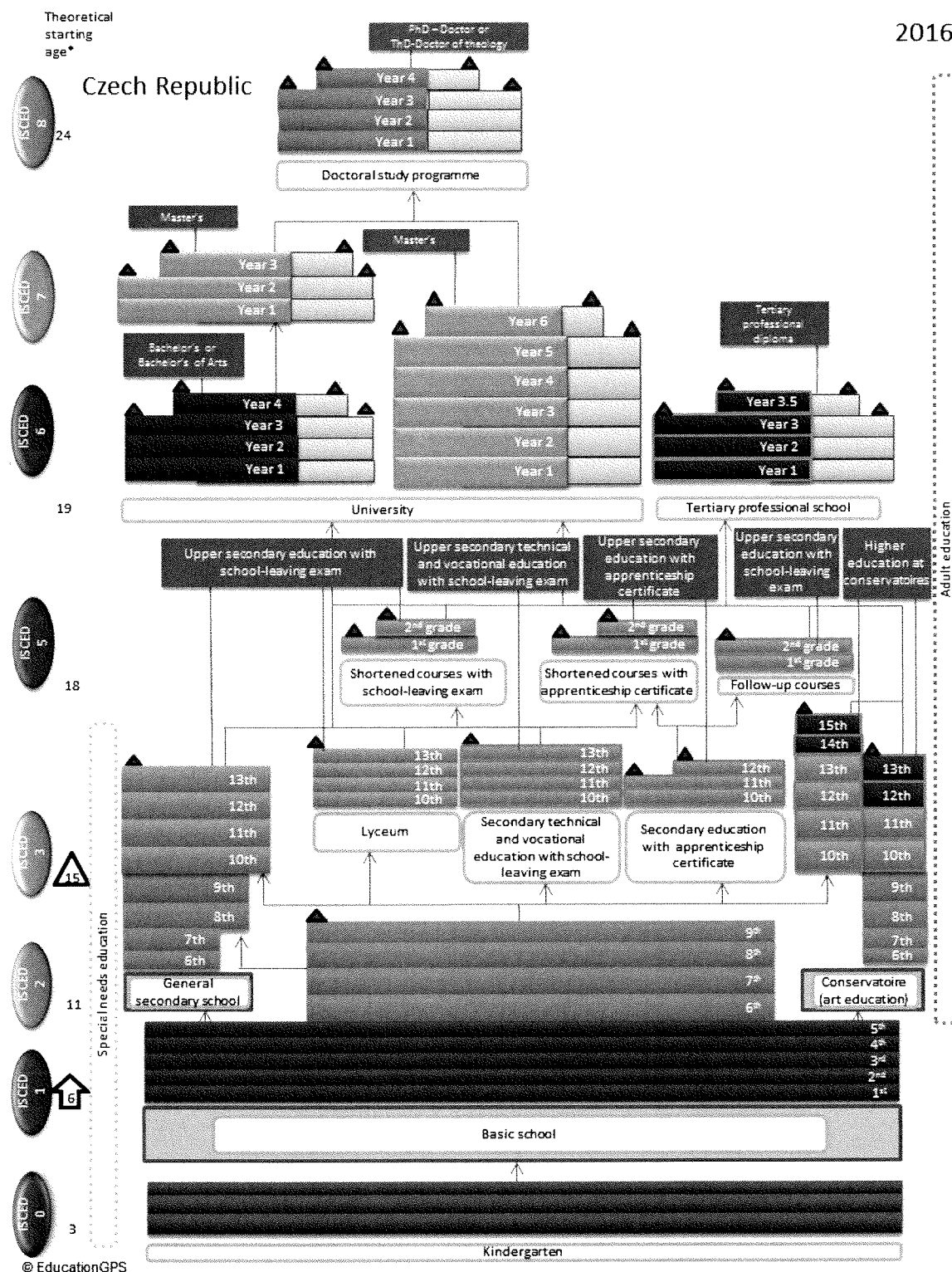

Anexa 4. Structura sistemului educațional din Cehia

http://gpseducation.oecd.org/Content/MapOfEducationSystem/CZE/CZE_2011_EN.png

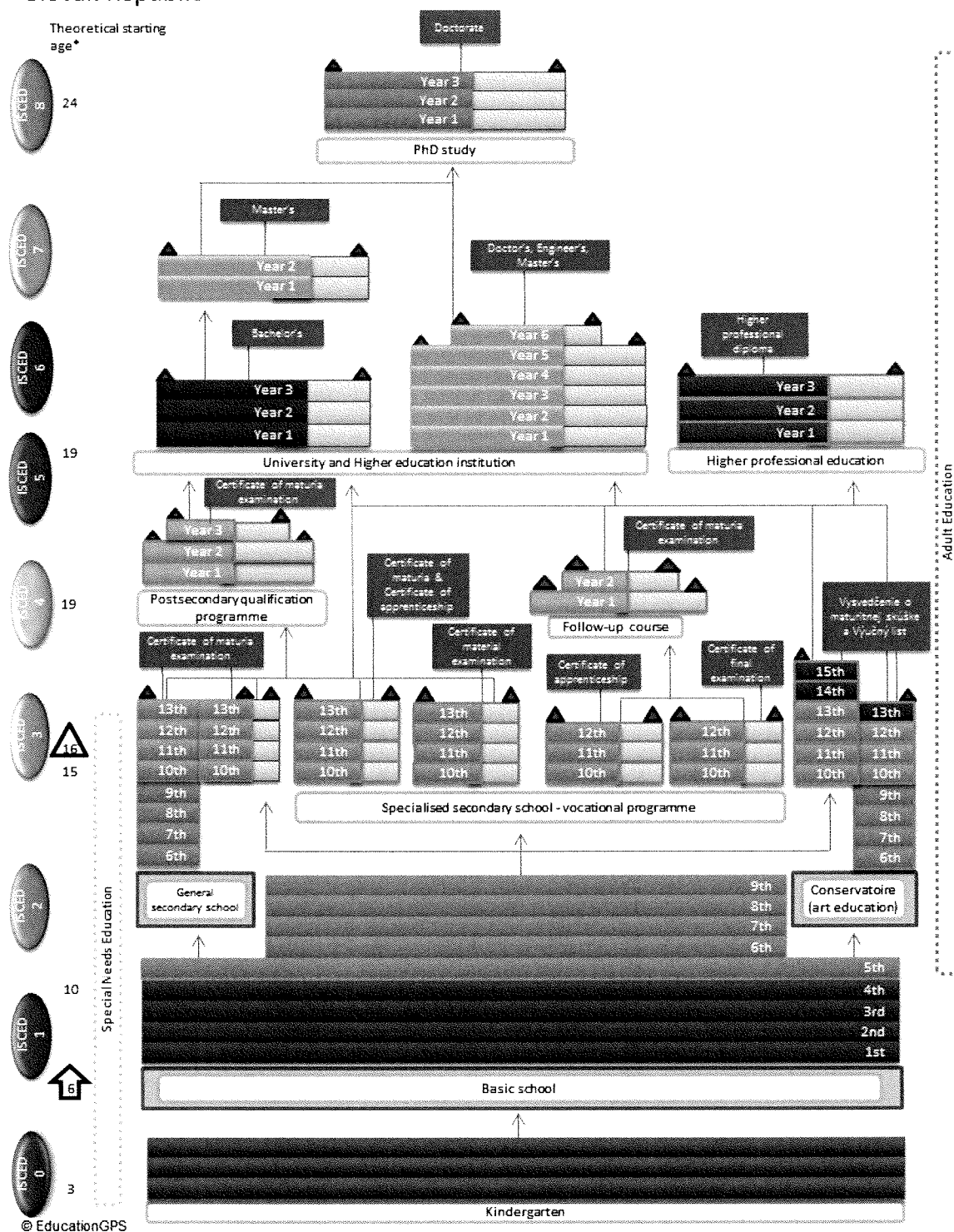

Anexa 5. Structura sistemului educațional din Slovacia

http://gpseducation.oecd.org/Content/MapOfEducationSystem/SVK/SVK_2011_EN.png

Slovak Republic

2016

Anexa 6. Indicatori cheie pentru sistemul educațional din Germania

			Germany		EU average	
			2012	2015	2012	2015
ET 2020 benchmarks						
Early leavers from education and training (age 18-24)	Total		10.5%	10.1%	12.7%	11.0%
Tertiary educational attainment (age 30-34)	Total		31.8%	32.3%	36.0%	38.7%
Early childhood education and care (ECEC) (from age 4 to starting age of compulsory education)			96.4% ¹¹	97.4% ¹⁴	93.2% ¹¹	94.3% ¹⁴
Proportion of 15 year-olds with underachievement in:	Reading		14.5%	:	17.8%	:
	Maths		17.7%	:	22.1%	:
	Science		12.2%	:	16.6%	:
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-8 (total)		88.9%	90.4%	75.9%	76.9%
Adult participation in lifelong learning (age 25-64)	ISCED 0-8 (total)		7.9%	8.1%	9.2%	10.7%
Other contextual indicators						
Education investment	Public expenditure on education as a percentage of GDP		4.3%	4.3% ¹⁴	5.0%	4.9% ^{14,p}
	Expenditure on public and private institutions per student in € PPS	ISCED 1-2	€6.743	€6.839 ¹³	:	: ¹³
		ISCED 3-4	€9.160	€9.231 ¹³	:	: ¹³
		ISCED 5-8	€13.086	€12.492 ¹³	:	: ¹³
Early leavers from education and training (age 18-24)	Native-born		9.3%	8.6%	11.6%	10.1%
	Foreign-born		:	:	24.9%	19.0%
Tertiary educational attainment (age 30-34)	Native-born		33.1%	33.1%	36.7%	39.4%
	Foreign-born		:	:	33.8%	36.4%
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-4		85.6%	88.2%	69.7%	70.8%
	ISCED 5-8		93.8%	93.3%	81.5%	81.9%
Learning mobility	Inbound graduates mobility (bachelor)		3.3% ¹³	3.3% ¹⁴	5.5% ¹³	5.9% ¹⁴
	Inbound graduates mobility (master)		10.0% ¹³	10.2% ¹⁴	13.6% ¹³	13.9% ¹⁴

Sources: Eurostat (see section 9 for more details); OECD (PISA).

Notes: data refer to weighted EU averages, covering different numbers of Member States depending on the source; b = break in time series, d = definition differs, p = provisional, u = low reliability, 11 = 2011, 13 = 2013, 14 = 2014.

Further information can be found in the relevant section of Volume 1 (ec.europa.eu/education/monitor).

Sursă: Comisia Europeană, raportul Education and Training Monitoring-Germany, datat 15.09.2016.

Anexa 7. Indicatori cheie pentru sistemul educațional din Austria

			Austria		EU average	
			2012	2015	2012	2015
ET 2020 benchmarks						
Early leavers from education and training (age 18-24)	Total		7.8%	7.3%	12.7%	11.0%
Tertiary educational attainment (age 30-34)	Total		26.1%	38.7%	36.0%	38.7%
Early childhood education and care (ECEC) (from age 4 to starting age of compulsory education)			94.3% ¹¹	94.0% ¹⁴	93.2% ¹¹	94.3% ¹⁴
Proportion of 15 year-olds with underachievement in:	Reading		19.5%	:	17.8%	:
	Maths		18.7%	:	22.1%	:
	Science		15.8%	:	16.6%	:
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-8 (total)		90.6%	86.9%	75.9%	76.9%
Adult participation in lifelong learning (age 25-64)	ISCED 0-8 (total)		14.2%	14.4%	9.2%	10.7%
Other contextual indicators						
	Public expenditure on education as a percentage of GDP		5.0%	5.0% ¹⁴	5.0%	4.9% ^{14,p}
Education investment	Expenditure on public and private institutions per student in € PPS	ISCED 1-2	€8.831	€9.199 ¹³	:	: ¹³
		ISCED 3-4	€10.254	€10.467 ¹³	:	: ¹³
		ISCED 5-8	€11.934	€11.996 ¹³	:	: ¹³
Early leavers from education and training (age 18-24)	Native-born		6.2%	5.5%	11.6%	10.1%
	Foreign-born		17.7%	19.0%	24.9%	19.0%
Tertiary educational attainment (age 30-34)	Native-born		26.7%	41.0%	36.7%	39.4%
	Foreign-born		24.2%	33.2%	33.8%	36.4%
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-4		89.4%	83.7%	69.7%	70.8%
	ISCED 5-8		93.8%	90.3%	81.5%	81.9%
Learning mobility	Inbound graduates mobility (bachelor)		13.3% ¹³	15.4% ¹⁴	5.5% ¹³	5.9% ¹⁴
	Inbound graduates mobility (master)		16.2% ¹³	18.5% ¹⁴	13.6% ¹³	13.9% ¹⁴

Sources: Eurostat (see section 9 for more details); OECD (PISA).

Notes: data refer to weighted EU averages, covering different numbers of Member States depending on the source; b = break in time series, d = definition differs, p = provisional, u = low reliability, 11 = 2011, 13 = 2013, 14 = 2014.

Further information can be found in the relevant section of Volume 1 (ec.europa.eu/education/monitor).

Sursă: Comisia Europeană, raportul Education and Training Monitoring-Austria, datat 15.09.2016.

Anexa 8. Indicatori cheie pentru sistemul educațional din Polonia

			Poland		EU average	
			2012	2015	2012	2015
ET 2020 benchmarks						
Early leavers from education and training (age 18-24)	Total		5.7%	5.3%	12.7%	11.0%
Tertiary educational attainment (age 30-34)	Total		39.1%	43.4%	36.0%	38.7%
Early childhood education and care (ECEC) (from age 4 to starting age of compulsory education)			78.4% ¹¹	87.1% ¹⁴	93.2% ¹¹	94.3% ¹⁴
Proportion of 15 year-olds with underachievement in:	Reading		10.6%	:	17.8%	:
	Maths		14.4%	:	22.1%	:
	Science		9.0%	:	16.6%	:
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-8 (total)		73.3%	77.4%	75.9%	76.9%
Adult participation in lifelong learning (age 25-64)	ISCED 0-8 (total)		4.5%	3.5%	9.2%	10.7%
Other contextual indicators						
Education investment	Public expenditure on education as a percentage of GDP		5.4%	5.3% ¹⁴	5.0%	4.9% ^{14,p}
	Expenditure on public and private institutions per student in € PPS	ISCED 1-2	€4.871	€5.094 ¹³	:	:
		ISCED 3-4	€4.453	€4.460 ¹³	:	:
		ISCED 5-8	€6.442	€6.580 ¹³	:	:
Early leavers from education and training (age 18-24)	Native-born		5.7%	5.3%	11.6%	10.1%
	Foreign-born		:	:	24.9%	19.0%
Tertiary educational attainment (age 30-34)	Native-born		39.1%	43.3%	36.7%	39.4%
	Foreign-born		:	63.2% ^u	33.8%	36.4%
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-4		62.7%	68.5%	69.7%	70.8%
	ISCED 5-8		81.5%	85.1%	81.5%	81.9%
Learning mobility	Inbound graduates mobility (bachelor)		0.6% ¹³	0.7% ¹⁴	5.5% ¹³	5.9% ¹⁴
	Inbound graduates mobility (master)		1.3% ¹³	1.5% ¹⁴	13.6% ¹³	13.9% ¹⁴

Sources: Eurostat (see section 9 for more details); OECD (PISA).

Notes: data refer to weighted EU averages, covering different numbers of Member States depending on the source; b = break in time series, d = definition differs, p = provisional, u = low reliability, 11 = 2011, 13 = 2013, 14 = 2014.

Further information can be found in the relevant section of Volume 1 (ec.europa.eu/education/monitor).

Sursă: Comisia Europeană, raportul Education and Training Monitoring-Poland, datat 15.09.2016.

Anexa 9. Indicatori cheie pentru sistemul educațional din Cehia

			Czech Republic		EU average	
			2012	2015	2012	2015
ET 2020 benchmarks						
Early leavers from education and training (age 18-24)	Total		5.5%	6.2%	12.7%	11.0%
Tertiary educational attainment (age 30-34)	Total		25.6%	30.1%	36.0%	38.7%
Early childhood education and care (ECEC) (from age 4 to starting age of compulsory education)			87.8% ¹¹	86.4% ¹⁴	93.2% ¹¹	94.3% ¹⁴
Proportion of 15 year-olds with underachievement in:	Reading		16.9%	:	17.8%	:
	Maths		21.0%	:	22.1%	:
	Science		13.8%	:	16.6%	:
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-8 (total)		82.3%	82.2%	75.9%	76.9%
Adult participation in lifelong learning (age 25-64)	ISCED 0-8 (total)		11.1%	8.5%	9.2%	10.7%
Other contextual indicators						
Education investment	Public expenditure on education as a percentage of GDP		5.1%	5.2% ¹⁴	5.0%	4.9% ^{14,p}
	Expenditure on public and private institutions per student in € PPS	ISCED 1-2	€4.588	€4.526 ¹³	:	:
		ISCED 3-4	€5.278	€5.297 ¹³	:	:
		ISCED 5-8	€7.768	€7.430 ¹³	:	:
Early leavers from education and training (age 18-24)	Native-born		5.5%	6.1%	11.6%	10.1%
	Foreign-born		9.3% ^u	10.7% ^u	24.9%	19.0%
Tertiary educational attainment (age 30-34)	Native-born		25.5%	30.4%	36.7%	39.4%
	Foreign-born		28.1%	24.4%	33.8%	36.4%
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-4		77.8%	81.6%	69.7%	70.3%
	ISCED 5-8		87.1%	82.7%	81.5%	81.9%
Learning mobility	Inbound graduates mobility (bachelor)		7.4% ¹³	7.4% ¹⁴	5.5% ¹³	5.9% ¹⁴
	Inbound graduates mobility (master)		9.6% ¹³	8.6% ¹⁴	13.6% ¹³	13.9% ¹⁴

Sources: Eurostat (see section 9 for more details); OECD (PISA).

Notes: data refer to weighted EU averages, covering different numbers of Member States depending on the source; b = break in time series, d = definition differs, p = provisional, u = low reliability, 11 = 2011, 13 = 2013, 14 = 2014.

Further information can be found in the relevant section of Volume 1 (ec.europa.eu/education/monitor).

Sursă: Comisia Europeană, raportul Education and Training Monitoring-Czech Republic, datat 15.09.2016.

Anexa 10. Indicatori cheie pentru sistemul educațional din Slovacia

			Slovakia		EU average	
			2012	2015	2012	2015
ET 2020 benchmarks						
Early leavers from education and training (age 18-24)	Total		5.3%	6.9%	12.7%	11.0%
Tertiary educational attainment (age 30-34)	Total		23.7%	28.4%	36.0%	38.7%
Early childhood education and care (ECEC) (from age 4 to starting age of compulsory education)			76.9% ¹¹	77.4% ¹⁴	93.2% ¹¹	94.3% ¹⁴
Proportion of 15 year-olds with underachievement in:	Reading		28.2%	:	17.8%	:
	Maths		27.5%	:	22.1%	:
	Science		26.9%	:	16.6%	:
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-8 (total)		68.6%	75.2%	75.9%	76.9%
Adult participation in lifelong learning (age 25-64)	ISCED 0-8 (total)		3.2%	3.1%	9.2%	10.7%
Other contextual indicators						
Education investment	Public expenditure on education as a percentage of GDP		4.1%	4.1% ¹⁴	5.0%	4.9% ^{14,p}
	Expenditure on public and private institutions per student in € PPS	ISCED 1-2	:	€4.278 ¹³	:	: ¹³
		ISCED 3-4	€3.821 ^d	€4.299 ¹³	:	: ¹³
		ISCED 5-8	:	: ¹³	:	: ¹³
Early leavers from education and training (age 18-24)	Native-born		5.3%	6.9%	11.6%	10.1%
	Foreign-born		:	:	24.9%	19.0%
Tertiary educational attainment (age 30-34)	Native-born		23.7%	28.2%	36.7%	39.4%
	Foreign-born		:	:	33.8%	36.4%
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-4		61.6%	69.3%	69.7%	70.8%
	ISCED 5-8		75.2%	80.3%	81.5%	81.9%
Learning mobility	Inbound graduates mobility (bachelor)		4.2% ¹³	4.2% ¹⁴	5.5% ¹³	5.9% ¹⁴
	Inbound graduates mobility (master)		3.5% ¹³	4.4% ¹⁴	13.6% ¹³	13.9% ¹⁴

Sources: Eurostat (see section 9 for more details); OECD (PISA).

Notes: data refer to weighted EU averages, covering different numbers of Member States depending on the source; b = break in time series, d = definition differs, p = provisional, u = low reliability, 11 = 2011, 13 = 2013, 14 = 2014.

Further information can be found in the relevant section of Volume 1 (ec.europa.eu/education/monitor).

Sursă: Comisia Europeană, raportul Education and Training Monitoring-Slovakia, datat 15.09.2016.